

Les 1 Rebelle in een volmaakt universum

24-30 september

Kernteksten: Jesaja 14:12–15, Ezechiël 28:11–19

Deel I: Commentaar

Het mysterie van het ontstaan van het kwaad

Het ontstaan van het kwaad wordt omringd door een van de grootste raadsels. Aan de ene kant is 'het geheimenis van de wetteloosheid (SV: 'ongerechtigheid') aan het werk (2 Tessalonicenzen 2:7, HSV); en aan de andere kant is 'het geheimenis van de godvrucht' (1 Timoteüs 3:16, HSV), dat een oplossing voor het probleem van het kwaad brengt. Lucifers trots werd verslagen door de nederigheid van de Here Jezus Christus in de gedaante van menselijk vlees (Filippenzen 2:6–11). Vanwege zijn morele kracht en onzelfzuchtige liefde behaalde Jezus de overwinning over Satan, ondanks dat Hij fysiek zwakker werd gemaakt.

Het kwaad is irrationeel en vol wanorde; het is dus onmogelijk om een logische verklaring voor het bestaan ervan te vinden. Er is geen oorzaak voor. Jesaja 14 beschrijft de omstandigheden van Satans val (niet de oorzaak ervan), namelijk trots, en Ezechiël verklaart eenvoudig dat de gezalfde cherub volmaakt/onberispelijk was vanaf de dag dat hij geschapen was totdat er 'ongerechtigheid [in hem] gevonden werd.' (vgl. Ezechiël 28:15, HSV). Door zichzelf van God los te maken verbrak Satan zijn relatie met Hem en sneed zichzelf bijgevolg af van de enige Bron van het leven, wat sterven tot gevolg heeft. Alle schepselen, engelen in de hemel en mensen op aarde inbegrepen, werden in totale afhankelijkheid van God geschapen. Alleen door die liefdesrelatie te behouden en Gods aanwezigheid te cultiveren, wordt het risico van ongehoorzaamheid en rebelle geëlimineerd en overvloedig leven veiliggesteld. God en zijn karakter kennen, een waardering van zijn goedheid koesteren en een dankbare houding voeden is de weg vooruit.

Er was geen reden voor rebelle in het volmaakte universum dat door liefde werd geregeerd. Er was geen gebrek aanwezig dat de verbetering van Gods leiderschapsstijl nodig zou maken. We kunnen de omstandigheden beschrijven, wanneer en wat gebeurde, maar we zullen nooit in staat zijn om een rechtvaardiging voor de rebelle vinden, omdat hiervoor geen rechtvaardiging bestond. God stond het kwaad toe, omdat Hij ervoor koos geen automaten of robots te scheppen, maar wezens met een vrije wil, opdat zij vrij konden liefhebben.

Geen dualisme van goed en kwaad

We geloven niet dat het universum door twee rivaliserende goden wordt geregeerd: Enerzijds de levende God, die de God van het goede is; en anderzijds Lucifer, de god van het kwaad. Dit dualisme is Bijbelse openbaring vreemd en niet verenigbaar met haar onderwijs. De Schriften getuigen dat God een uitzonderlijk glorieus en wijs wezen had geschapen ('Eens was jij een toonbeeld (Letterlijk: verzegelaar.) van perfectie, vervuld van wijsheid en volmaakt van schoonheid.' [Ezechiël 28:12]), dat later tegen God rebelleerde. Zo werd Lucifer, Gods onberispelijke schepping, Satan. De apostel Johannes beschrijft de tegenstander in de volgende bewoordingen: '. . . de oude slang, die duivel en satan genoemd wordt, die de hele wereld misleidt.' (Openbaring 12:9, HSV). Ongelooflijke en shockerende gedachte! Degene die in de aanwezigheid van God zelf was, die in het hemelse Eden in het hemelse heiligdom was, juist die persoon rebelleerde tegen de liefdevolle God. Zijn verbazingwekkende daden tegen zijn Schepper lijken onwerkelijk: de schepping had het lef zich te verzetten tegen haar Koning en Opperbevelhebber.

En zo gebeurde er iets mysterieus'. Degene die volkomen was geschapen, die met vele talenten was begiftigd, die de hoogste positie in de hemel had na Christus, keerde zich tegen zijn Schepper. De profeet Ezechiël verklaart: 'Volmaakt was u in uw wegen, vanaf de dag dat u geschapen werd, totdat er ongerechtigheid in u gevonden werd.' (Ezechiël 28:15, HSV). Wat een paradox! De beschermende cherubs legden, in plaats van Gods orde te beschermen, zijn wet naast zich neer.

Denk eraan dat iemand in de Bijbel cherubs ontmoet in Ezechiël 1 en 10 (vier levende wezens zijn cherubs, zie Ezechiël 10:15), en dat zij nauw verbonden zijn met God, Hem vergezellende op zijn reis in en uit de tempel in Jeruzalem (Ezechiël 10:4, 5; Ezechiël 11:22, 23). In de tabernakel waren beschermende cherubs in het heilige der heiligen boven de verzoeningsplaat (andere vertalingen: 'het verzoendeksel'), waaronder zich de decaloog bevond (Exodus 25:18–22). Cherubs symboliseerden de bescherming van Gods orde en wet. Lucifer maakte echter misbruik van zijn bevoorrechte positie om tegen Gods gezag te strijden.

Activiteiten van Lucifer

Ezechiël 28:15 verklaart dat in de gezalfde cherub 'het kwaad' (NBG) of 'ongerechtigheid' ((H)SV) werd gevonden. De Hebreeuwse term is *'avelah*, wat 'onrechtvaardigheid' of 'ongerechtigheid' betekent. Degene die onberispelijk was en die de integriteit van Gods wet zou moeten bewaken om het bestuur van de hemel veilig te stellen, beschuldigde God ervan dat Hij niet goed en rechtvaardig was, namelijk dat Hij onrechtvaardig was. Erg oneerlijke beschuldigingen! De term 'handel' (Ezechiël 28:16, HSV) is in het Hebreeuws *rekulah* en is ontleend aan de stam *rakal*, die 'overgaan' of 'uit elkaar gaan' betekent, ofwel voor (1) handel ofwel voor (2) roddel/laster. De context maakt zichtbaar dat hier geen handel of zaken bedoeld kan worden, omdat dit de enige plaats in de Hebreeuwse Bijbel zou zijn waar handel drijven iets zondigs zou zijn, en dat klopt niet. Daarom suggereert het woord eerder dat de beschermende cherub rondging en over God roddelde, waarbij hij Hem van onrechtvaardigheid beschuldigde, over zijn karakter roddelde en leugens verspreidde. Lucifer zaaide wantrouwen en ongeloof en trok anderen weg van het geloven en volgen van de liefdevolle God. Jesaja beschrijft Lucifers motieven in termen van trots. Zijn overmoed/arrogantie was zo sterk dat hij gelijk aan God wilde zijn, op Gods troon wilde zitten, zichzelf de koning wilde maken en zichzelf tot de positie van godheid wilde verheffen (Jesaja 14:13). Zo'n ongelofelijke overmoed/arrogantie!

De profeet Jesaja beschrijft Lucifers val uit de hemel in de verleden tijd (Jesaja 14:12). Ezechiël verklaart dat hij werd 'ontheiligd van God berg' (vgl. SV) en werd verdreven (vgl. NBV21) [Ezechiël 28:16]). Dan onthult Ezechiël wat in Lucifers hart gebeurde, namelijk: hoe hij in zijn geest zondigde door trots te cultiveren. Merk zorgvuldig het karakter op van zijn vijf grote 'ik' verklaringen: (1) 'I will ascend to the heavens'; (2) 'I will raise my throne above'; (3) 'I will sit enthroned . . . on the utmost heights'; (4) 'I will ascend above the tops of the clouds'; en (5) 'I will make myself like the Most High' (Jesaja 14:13, 14, The Holy Bible, New International Version; **vet toegevoegd**). Deze zelfverheerlijking in Lucifers hart wordt bevestigd in Ezechiël 28:17: 'Vanwege uw schoonheid werd uw hart hoogmoedig, u richtte uw wijsheid te gronde vanwege uw luister.' (HSV). Ten slotte wordt, na deze zelfverheerlijking, zijn complete vernietiging in de toekomstige tijd voorgesteld: 'Yet you shall be brought down to Sheol [het graf], to the lowest depths of the Pit.' (Jesaja 14:15, New King James Version). De profeet Ezechiël is het ermee eens dat de Heer Lucifer zal verdelen, die Satan is geworden, de tegenstander. Zijn vernietiging is zo zeker dat Ezechiël de profetische voltooiden tijd gebruikt om die zekerheid uit te drukken: '. . . daarom heb Ik een vuur uit het midden van u doen voortkomen, dat u heeft verteerd, en Ik heb u gemaakt tot as op de aarde, voor de ogen van allen, die u zien. . . . gij zijt een grote schrik geworden, en zult er niet *meer* zijn tot in eeuwigheid.' (Ezechiël 28:18, 19, SV).

Alleen afhankelijkheid van God brengt overwinning

Denk eraan: Satan kon niet worden verslagen door argumenten of macht, maar alleen door iemand die 'zwakker' was dan hij was. Dit is de reden voor de Incarnatie. In het boek Openbaring werden de draak en verschillende dieren verslagen door het Lam, wat in de natuurlijke wereld totaal ongehoord is. Maar Christus' morele kracht van liefde en waarheid veroverde de wereld en was zegevierende over Satan en zijn machten. Jezus, die als een fragiel mens werd geboren, versloeg Satan door zijn zuiverheid, gehoorzaamheid en totale overgave aan de Vader. Met zijn zondeloze en

onzelfzuchtige leven, zijn lijden ten behoeve van ons en zijn zegevierende dood aan het kruis werd Satan veroordeeld en vernietigd. Het is nu slechts een kwestie van tijd totdat Satan zal worden terechtgesteld en de grote strijd beëindigd.

Deel III: In het leven toepassen

Denk na over, en beantwoord, de volgende vragen:

- 1 Aangaande het ontstaan van het kwaad: Waarom stond een liefdevolle en zorgzame/meelevende God het bestaan van het kwaad toe? Is God er verantwoordelijk voor dat het kwaad bestaat? Leg uit. Waarom besloot de Heer in zijn oneindige wijsheid er niet voor om Lucifer onmiddellijk te vernietigen toen er kwade gedachten in zijn hart ontstonden? Oftewel waarom vernietigde God Lucifer niet direct nadat hij stiekem tegen het goddelijke bestuur aan het werk was gegaan en voorkwam Hij zo dat de rebellie zich breed zou verspreiden?
- 2 Aangaande de beschrijving van wat er in de hemel gebeurde: In wat voor andere termen kunt u de trots en daden van Lucifer beschrijven? Wie leed het meest in deze situatie van rebellie? Had God anders op Satan kunnen reageren om voor een blijvende oplossing voor het bestaan van het kwaad te zorgen? Geef redenen voor uw antwoord. Hoe werd Satan verslagen?
- 3 Aangaande het overwinnen van trots: Lucifers verhaal is voor ons een ernstige waarschuwing om niet in vergelijkbare verkeerde daden en gedrag te vervallen. Als trots zo misleidend is, hoe kunnen we dan op onze hoede blijven opdat we niet in haar dodelijke val trappen en door haar 'glorie' en succes worden misleid? Leg uit hoe afgunst, zelfzucht en trots hand in hand gaan om betekenisvolle relaties te vernietigen.
- 4 Aangaande het veranderen van iemands gedrag: Hoe kunt u trotse mensen helpen—die niet tot rede te brengen zijn, bezeten zijn van zelfverheffing en zelfzucht, en alleen zichzelf en hun eigen belangen zien—om zichzelf te vernederen? Hoe kunt u een vreedstichter zijn of een middel tot verzoening om een geschenkige atmosfeer om u hen te veranderen en een oplossing te brengen te midden van spanning, afgunst, onbegrip en beschuldigingen?

Les 2 Dood in een zondige wereld

1-7 oktober

Kerntekst: Genesis 3

Deel I: Commentaar

Satan, de auteur van vernietiging en dood

Het was niet God, maar de slang die wantrouwen tegen God in menselijke harten introduceerde en de dood tot deel van onze bestemming maakte. Door Adams ongehoorzaamheid 'is ook de dood tot alle mensen doorgegaan' (Romeinen 5:12, NBG). De dood is dus een integraal onderdeel van ons bestaan in deze zondige wereld. Salomo zegt: 'Want de levenden weten dat zij sterven zullen, maar de doden weten helemaal niets.' (Prediker 9:5, HSV). De dood is een indringer en onze vijand (1 Korintiërs 15:26).

Er was een tijd waarin de dood niet bestond; ook was zij in de wereld niet aanwezig. Genesis 2:5, 6, waarin dit punt wordt uitgedrukt, bevat de korte, maar uiterst veelbetekenende uitdrukking 'nog geen/nog niet'. Er was een tijd dat er 'nog geen' doorn, moeilijke arbeid, agrarische moeilijkheden en regen waren. Dit overgangsvers wijst op Genesis 3, waarin dingen dramatisch veranderden. De dood kwam als gevolg van het zich afkeren van God en het leiden van een autonoom leven, onafhankelijk van Hem: '. . . stof bent u en u zult tot stof terugkeren.' (Genesis 3:19, HSV).

God waarschuwde het eerste echtpaar specifiek tegen het ongehoorzaam zijn tegen zijn Woord en dat het resultaat hiervan zijn hoogtepunt zou bereiken in verwoesting en tragedie, namelijk de dood: '. . . maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan mag u niet eten, want op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven.' (Genesis 2:17, HSV). Satan sprak God tegen door te verklaren: 'U zult zeker niet sterven.' (Genesis 3:4, HSV). Merk op dat de slang precies wist wat God voorafgaand in de hof van Eden tegen Adam had gezegd en dit met dezelfde woorden ontkent, 'zeker' inbegrepen, zoals in 'U zult zeker niet sterven.'

De lezer wordt dus attent gemaakt op het feit dat onze eerste ouders met Satan en niet met louter een reptiel te maken hadden, omdat de slang spreekt en zich rechtstreeks tegen God verzet. God gebruikt 'zeker' or 'voorzeker,' en Satan benadrukte dit ook. De duivel ondersteunde daarna zijn bewering met twee bedrieglijke leugens: '. . . uw ogen geopend zullen worden', 'i.e.: u zult speciale nieuwe inzichten behalen, wijs worden en '. . . u als God (Ook mogelijk is de vertaling: 'als goden'.) zult zijn, goed en kwaad kennend.', i.e.: in staat om te beslissen wat goed is en wat kwaad is (Genesis 3:5, HSV). Satan, een meester in intriges, stelde ongehoorzaamheid voor als een kwestie van vrijheid en gewin.

Door te eten ervoeren Adam en Eva inderdaad dat hun ogengingen (Genesis 3:7). Maar hun ogen werden anders geopend dan ze hadden verwacht. Ze beseften dat ze hadden verloren wat ze eerder hadden: hun zuiverheid en onschuld verdwenen (plotseling) en ze zagen dat ze naakt waren. Deze naaktheid was meer dan fysieke

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwige leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

naaktheid, omdat (1) ze eerder ook naakt waren, maar ze zich niet schaamden (Genesis 2:25); en (2) toen God hen bezocht en vroeg: 'Waar bent u?' (Genesis 3:9, HSV), antwoordde Adam dat ze zich verborgen, omdat ze naakt waren. Voor de duidelijkheid: in die situatie waren ze niet fysiek naakt, aangezien ze met kleren van vijgenbladeren werden bedekt (Genesis 3:7). Maar ze waren moreel naakt, omdat ze, voor de eerste keer, een besef van schuld voelden.

Satans tweede belofte was ook een leugen. Adam en Eva werden niet als God door het kennen van goed en kwaad, omdat God het kwaad niet door ervaring kent (Hij heeft nooit gezondigd!). Maar Adam en Eva verloren wat zij hadden: het vermogen om duidelijk onderscheid te maken tussen goed en kwaad. Een letterlijke vertaling van Genesis 3:22 onthult dit feit: 'Zie, mensen waren [*niet* 'zijn geworden'] als een van ons, omdat zij kennis hadden van [onderscheid maakten tussen] goed en kwaad, maar nu . . .' (voor details: zie Jiří Moskala, 'You Will Be Like God Knowing Good and Evil': Discernment of Truth and Lies,' *Journal of Adventist Mission Studies* 12, no. 2 (2016): pp. 10–18). Adam en Eva verloren dus niet alleen hun integriteit, maar ook het vermogen om te weten wat goed en verkeerd was. Voortaan zouden ze Gods openbaring nodig hebben om te weten wat goed was en wat kwaad was. Ze zouden van Gods geestelijke kracht van buiten henzelf afhankelijk moeten zijn om in staat te zijn te doen wat goed was.

Gevolgen van de zonde

De zonde is een vloek die verschrikkelijke gevolgen teweegbrengt. Zij is als een vloedgolf. Ogenscheinlijk als niets beginnend, breekt zij (onmiddellijk) daarna los en breekt alles af wat prachtig, waardevol en betekenisvol is, en vernietigt het leven volledig. Het is slechts een kwestie van tijd voordat deze vernietigende kracht duidelijk zichtbaar wordt. Waar er verkeerd denken is, volgt hier automatisch uit dat er ook slecht gedrag zal zijn. De zonde vernietigt alle soorten betekenisvolle relaties; zij brengt alleen maar ellende, lijden, scheiding en complicaties voort. Het verbreken van onze relatie met God (de verticale dimensie van ons bestaan) brengt diverse horizontale breuken voort. Nee zeggen tegen God is de oorzaak van veel zondige gevolgen:

- 1 De breuk in onze relatie met God leidt tot een verbroken relatie met het 'ik'. De natuur van Adam en Eva werd dus beschadigd als gevolg van de zonde. Ze leefden niet alleen met een besef van schuld, schaamte, maar ook met gevoelens of degradatie (vernedering/achteruitgang) en nederlaag/mislukking.
- 2 De zonde/ongehoorzaamheid maakten Adam en Eva bang voor God in plaats van toe te staan dat zij van zijn gezelschap genoten (Genesis 3:10).
- 3 De zonde/ongehoorzaamheid bracht Adam en Eva ertoe dat zij anderen van hun mislukking de schuld gaven. Ze ervoeren dus een gebroken relatie met elkaar (Genesis 3:12, Genesis 4:5–8). De zonde vervreemde hen van elkaar.
- 4 De zonde/ongehoorzaamheid bracht voor de menselijke familie de dood voort, omdat de relatie van Adam en Eva met hun Gever van het leven verbroken was (Genesis 3:19).
- 5 De zonde/ongehoorzaamheid zou het baren en grootbrengen van kinderen tot een moeizame ervaring maken (Genesis 3:16).

- 6 De zonde/ongehoorzaamheid zou het huwelijk tot een plaats maken waarin om dominantie en superioriteit wordt gevochten, in plaats van tot een liefdevolle, zorgzame/meelevende, emotionele en intieme relatie tussen gelijkwaardige heterosexuele partners (Genesis 3:16).
- 7 De zonde/ongehoorzaamheid zouden werk tot een moeizame ervaring maken; zweet en vermoeidheid van het zwoegen om de kost te verdienen, zouden deel van het leven worden (Genesis 3:18).
- 8 De zonde/ongehoorzaamheid van Adam en Eva had tot gevolg dat hun besef van het goede werd beschadigd en dat zij hun vermogen verloren om tussen goed en kwaad onderscheid te maken (Genesis 3:5, 22).
- 9 Door de zonde/ongehoorzaamheid werd de relatie van Adam en Eva met de natuur verbroken. Als gevolg hiervan zou de akker (andere vertalingen: 'aardbodem'/'aardrijk') doornen en distels voortbrengen (Genesis 3:18, Genesis 6:11).
- 10 De zonde/ongehoorzaamheid bracht geweld, pijn, haat, polygamie, etc. voort (zie Genesis 4–19). Voor meer details over dit onderwerp over het karakter van de zonde, haar gevolgen en Gods verlossingsplan: zie Jiří Moskala, 'Origin of Sin and Salvation According to Genesis 3: A Theology of Sin', in *Salvation: Contours of Adventist Soteriology*, onder reactie van Martin F. Hanna, Darius W. Jankiewicz en John W. Reeve (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2018), pp. 119–143. Genesis 3 is een model voor het begrijpen van het karakter van zonde en redding. In dit ene hoofdstuk is het hele evangelie al aanwezig, zoals wordt gezien in de onverdiende genade die al van Golgota naar Adam en Eva stroomt (Openbaring 13:8).

Gods oplossing

Hoop verschijnt tegen alle hopeloosheid. Te midden van duisternis, wanhoop en veroordeling stelt God de toekomst van de mensheid veilig, ook al verdienen Adam en Eva niet om te leven.

Ten eerste: God zoekt naar Adam en Eva: 'Waar ben je?' (Genesis 3:9). Deze vraag heeft diverse doelstellingen. Zij dient: (1) als een uitnodiging tot dialoog; (2) als een aanbod van genade (God roept om zijn verloren en ontbrekende kinderen om in een zeer kostbare oplossing voor hun situatie te voorzien); (3) om hen te helpen hun houding tegenover God na hun zonde te beseffen en te begrijpen (dat wil zeggen: in plaats van dat ze van zijn aanwezigheid genieten, verbergen ze zich voor Hem); en (4) als een gerechtelijk onderzoek/onderzoekend oordeel, dat wordt gehouden omdat ze verantwoordelijk zijn voor hun daden in het verleden tegenover God als hun Schepper en Rechter.

Ten tweede: God voorziet in een echt kledingstuk (Genesis 3:21). Aangezien de naaktheid van het eerste echtpaar meer was dan een fysiek fenomeen, volgt hier dus analogisch uit dat Gods kledingstuk meer dan fysieke kleding voorstelt. God geeft hen een kledingstuk van dierenvelen van zijn eigen maaksel, en zo bedekt Hij zondaars met het kleed van zijn gerechtigheid/rechtvaardigheid (1 Korintiërs 1:30, 2 Korintiërs 5:21).

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

De oplossing voor het probleem van de zonde is de Messias (Efeziërs 1:4, 1 Petrus 1:20). Er moet voor vergeving en verlossing worden gezorgd door Gods genadige offer, voorgesteld door de dood van het dier waarvan Adam en Eva het vel droegen.

Ten derde: God scheidt vijandschap tussen de machten van goed en kwaad, zodat wij het kwaad kunnen haten (Genesis 3:15).

Ten vierde: God belooft het zaad te zenden (Genesis 3:15) om onze vijand, Satan, te verslaan. Gods verklaring aan de slang bevindt zich in het middelpunt van dit hoofdstuk. De Messias zal de Verlosser en Heiland van de mensheid worden, en zijn zegevierende welbewuste dood zal uiteindelijk Satan vernietigen and bijgevolg iedereen en alles wat met hem verbonden is. De Messias is de Overwinnaar en geeft overwinning aan allen die zich bij Hem aansluiten (Romeinen 8:1–4). De definitieve overwinning wordt door Hem verzekerd (Openbaring 12:7–12; Openbaring 19:6, 7, 15–21; Judas 24, 25).

Deel III: In het leven toepassen

- 1 De dood is een onontkoombare realiteit en het verlies van geliefden maakt onvermijdelijk deel uit van de gevallen wereld. Hoe kunnen wij te midden van teleurstelling en wanhoop hoop brengen aan degenen die verdriet hebben?
- 2 Praat er met uw groep over waarom de zonde zo aantrekkelijk lijkt als een gewin, in plaats van als het verlies dat zij werkelijk is. Wat is in het wezen van het kwaad zo bedrieglijk? Leg uit.
- 3 We zijn allemaal tot de dood veroordeeld, omdat we zondaars zijn (Romeinen 3:23, Romeinen 6:23). Hoe versloeg Jezus' dood aan het kruis de tweede dood, zodat wij eeuwig kunnen leven?

Les 3 De menselijke natuur begrijpen

8-14 oktober

Kernteksten: Genesis 1:27, 28; Genesis 2:7; Prediker 12:7; 1 Tessalonicenzen 5:23

Deel I: Commentaar

Meesterlijk geschapen als levende zielen

Het scheppingsverslag maakt duidelijk dat mensen door de Heer zijn geschapen. Genesis 2:7 beschrijft twee intieme daden van van de Schepper. Het resultaat van die daden was de schepping van het eerste menselijke wezen, Adam (de eerste daad): '. . . vormde de HEERE God de mens *uit* het stof van de aardbodem en [de tweede daad] blies de levensadem in zijn neusgaten; zo [het resultaat] werd de mens tot een levend wezen. [*nefesh khayah*]' (Genesis 2:7, HSV). Ontologisch gesproken (ontologie = zijnsleer) zijn wij een eenheid (lichaam + geest = levende ziel). God schiep Adam als een levend persoon oftewel een menselijk wezen, letterlijk, in het Hebreeuws: 'een levende ziel'. Het woord 'ziel' betekent in deze context 'persoon', 'wezen', 'het ik'. De basis van Bijbelse antropologie is dat wij een ziel *zijn*; wij *hebben* geen ziel. Hans Wolff vraagt: 'Wat betekent *nepheš* [ziel] . . . hier [in Genesis 2:7]? Zeker niet ziel [in de traditionele dualistische betekenis]. *Nepheš* moet samen worden gezien met de hele vorm van de mens, en vooral met zijn adem; bovendien *heeft* de mens geen *nepheš*, hij *is nepheš*, hij leeft als *nepheš*.'—Hans Walter Wolff, *Anthropology of the Old Testament* (Philadelphia, PA: Fortress, 1974), p. 10.

God schiep mensen als een levendig bezielde lichaam, maar niet als een vleesgeworden ziel. Mensen zijn dus niet geschapen met een onsterfelijke ziel, als een entiteit binnen in hen, op zich, maar als menselijke wezens *zijn* zij zielen. Deze leerstelling wordt bevestigd door later gebruik van deze term in de Schrift en door andere Bijbelauteurs. Bijvoorbeeld: (1) het boek Genesis telt hoeveel 'personen' met Jakob naar Egypte trokken, en deze personen worden 'zielen' genoemd (Genesis 46:15, 22, 25, 26, 27); (2) Lucas vermeldt hoeveel mensen werden gedoopt na Petrus' prediking op de dag van het Pinksterfeest: ongeveer drieduizend mensen (Handelingen 2:41; letterlijk: drieduizend zielen).

Lichaam, ziel en geest functioneren in nauwe samenwerking en onthullen een intensely sympathiserend relatie tussen iemands geestelijke, mentale en educatieve faculteiten (vermogens). Aan deze aspecten moeten we ook een sociale dimensie toevoegen, omdat we als een sociaal wezen zijn geschapen. Paulus weidt uit over dit multidimensionale (veelzijdige) aspect van menselijk gedrag en legt uit dat wij, als menselijke wezens, God ons moeten laten veranderen door zijn genade en Geest: 'En moge de God van de Vrede Zelf u geheel en al heiligen, en mogen uw geheel oprechte geest, de ziel en het lichaam onberispelijk bewaard worden bij de komst van onze Heere Jezus Christus.' (1 Tessalonicenzen 5:23, HSV).

Alles wat wij zijn en doen moet dus door God worden geheiligd. In ons bestaan als mensen ervaren wij het leven op fysiek, emotioneel, mentaal/intellectueel, geestelijk en sociaal niveau. Je kunt deze aspecten niet scheiden. Bijvoorbeeld: als we ons

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwige leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

bezighouden met fysieke inspanning (ongeacht of we joggen, in de tuin werken of autorijden), houden we ons ook bezig met onze gevoelens, onze gedachten, evenals met onze mentale, geestelijke (in het geval dat u bidt of een Bijbeltekst opzegt), en sociale faculteiten (vermogens) (als wij niet alleen zijn) gedurende de tijd van onze activiteit.

De dood—omkering van het leven

De dood veroorzaakt een omkering van Gods scheppende activiteit, oftewel ons bestaan als levende wezens. Het belangrijkste om te weten is dat onze identiteit in Gods handen is. Prediker formuleert deze gedacht in poëtische taal: 'Remember him [the Creator] before the silver cord is severed, and the golden bowl is broken; before the pitcher is shattered at the spring, and the wheel broken at the well, and the dust returns to the ground it came from, and the spirit returns to God who gave it.' (Prediker 12:6, 7, NIV). 'Geest' betekent hier 'karakter' (Psalm 32:2), onze identiteit. We worden niet vergeten door God, want onze namen staan in het boek van het leven (Filippenzen 4:3, Openbaring 3:5, Openbaring 13:8, Openbaring 20:15, Openbaring 21:27).

Ondanks het gangbare begrip van onsterfelijkheid overleeft de menselijke geest de dood niet en zet zij haar eindeloze bewuste bestaan niet voort. De ziel als een menselijk wezen is sterfelijk. De profeet Ezechiël maakt duidelijk dat 'ziel' sterfelijk is als hij aangeeft: '. . . de ziel [Hebreeuws: *nephesh*, i.e.: menselijk persoon] die zondigt, die zal sterven.' (Ezechiël 18:4, NBG). Een ziel, i.e.: persoon, die niet volgens Gods wil leeft, zal omkomen. Het betekent dat een ziel (menselijk wezen) kan zondigen en sterven. Jezus bevestigt dit: '. . . weest veeleer bevreesd voor Hem, die beide, ziel en lichaam, kan verderven in de hel.' (Matteüs 10:28, NBG). Merk op dat Jezus over de hele persoon spreekt ('ziel en lichaam', innerlijke en uiterlijke dimensies van ons bestaan) die in de hel (*gehenna*), in de vuurpoel, wordt vernietigd.

De ziel bestaat niet zonder het lichaam en overleeft de dood van het lichaam niet. Alleen God is in staat om de ziel te doden, wat betekent dat de ziel niet onsterfelijk is. Ziel betekent hier het leven van een persoon, iemands totale bestaan en bestemming (het verwijst niet naar een *onsterfelijke ziel of geest*); ondertussen staat lichaam voor alleen een fysiek tijdelijk bestaan.

Claude Tresmontant beweert correct: 'Door de kenmerken van de Platonische *psyche* [ziel] toe te passen op de Hebreeuwse *Nephesh* [ziel] . . . , . . . laten wij ons de echte betekenis van *Nephesh* ontgaan en blijven wij verder met ontelbare pseudo-problemen zitten.'—Claude Tresmontant, *A Study of Hebrew Thought*, vertaling door Michael Francis Gibson (New York: Desclee Company, 1960), p. 94.

De dood betekent slaap of rust, en sterven is met Gods volk samengebracht worden, i.e.: samen met hen in het graf worden gelegd (Genesis 25:8, 2 Samuël 7:12, 1 Koningen 2:10, 1 Koningen 22:40, Psalm 13:4, Johannes 11:11–15, Handelingen 13:36, Openbaring 14:13). De doden weten niets, hebben de Heer niet lief, werken of plannen niet, en doen geen andere activiteiten in het graf (Job 3:11–13; Psalm 115:17; Psalm 146:4; Prediker 9:5, 10).

Onsterfelijkheid van de ziel van heidense oorsprong

Geloof in de onsterfelijkheid van de ziel is afkomstig uit de Griekse filosofie. Pythagoras (een jongere tijdgenoot van Daniël) baseerde zijn religieuze leringen op het principe van metempsychose. Metempsychose poneert (stelt) dat de ziel nooit sterft, maar in plaats hiervan bestemd is voor een cyclus van hergeboortes, totdat zij in staat is om zichzelf uit deze cyclus te bevrijden door haar zuivere leven. Pythagoras geloofde in transmigratie, oftewel de reïncarnatie van de ziel telkens opnieuw in het lichaam van mensen, dieren of groenten, totdat zij onsterfelijk werd. Pythagoras' ideeën van reïncarnatie werden door oude Griekse religie beïnvloed.

Plato (ongeveer een tijdgenoot van Maleachi, de laatste oudtestamentische profeet) versterkte deze Hellenistische leer en maakte het geloof in de onsterfelijke menselijke ziel zo gangbaar dat dit een veel verbreide opvatting werd. Tijdens de intertestamentaire periode begon de leer van eeuwige kwelling (Judith 16:17) en de praktijk van het bidden voor de doden het Jodendom binnen te dringen (zie echter, voor uitzonderingen op deze tendensen, ook Tobit 14:6–8; Sirach 7:17; Sirach 19:2, 3; Sirach 21:9; Sirach 36:7-10; Baruch 4:32-35; 1 Maccabeeën 2:62-64; 2 Maccabeeën 7:9, 14). Josephus Flavius vermeldt dat de farizeeën in de onsterfelijkheid van de ziel geloofden (zie Josephus Flavius, *De Joodse Oorlog* 2. 8. 14; *Oude Geschiedenis van de Joden* (ook wel bekend als *Joodse Oudheden*) 18. 1. 2, 3).

(Noot vertaler: De intertestamentaire periode of deuterocanonieke periode is de tijdsperiode tussen de gebeurtenissen in de protocanonieke boeken en het Nieuwe Testament.)

Tertullianus (c. 155-220), een christelijke apologet (apologetica: leer, aanleiding of wetenschap der verdediging (bijzonder van het Christendom).), was een van de eersten onder christenen die beweerde dat mensen een onsterfelijke ziel hebben: 'Ik kan daarom van de mening van een Plato toepassen, als hij verklaart: 'Elke ziel is onsterfelijk.'—Tertullianus, 'On the Resurrection of the Flesh', *Ante-Nicene Fathers*, vol. 3, ed. Alexander Roberts en Jacobus Donaldson (Peabody, MA: Hendrickson Publishers Inc., 2004), p. 547.

Oscar Cullmann daagt Tertullianus' zienswijze uit en is hiermee in strijd. Cullmann heeft een zeer invloedrijk boek geschreven en hierin voert hij aan dat het idee van menselijke onsterfelijkheid van Griekse oorsprong is, en dat het voor theologen óf het een of het ander is: een geloof in een onsterfelijke ziel en onsterfelijkheid, ontvangen als een geschenk op het moment van de opstanding. (Oscar Cullmann, *Immortality of the Soul or Resurrection of the Dead? The Witness of the New Testament* [New York: Macmillan Company, 1958]).

Brevard Childs legt uit: 'Er is lange tijd opgemerkt dat de mens volgens het Oude Testament geen ziel heeft, maar een ziel is (Genesis 2:7). Dat wil zeggen: hij is een complete entiteit en geen samengesteld geheel van delen uit lichaam, ziel en geest.'—Brevard S. Childs, *Old Testament Theology in a Canonical Context* (Philadelphia: Fortress, 1985), p. 199.

Sommige geleerden proberen het leven na de dood te verdedigen door eenvoudig een beroep op het gezonde verstand te doen, omdat er aangaande dit geen Bijbelse verklaring

is. Bijvoorbeeld: Stewart Goetz verklaart: 'De Schrift als geheel onderwijst niet dat de ziel bestaat. De Schrift vooronderstelt eenvoudig het bestaan van de ziel, omdat haar bestaan door het gezonde verstand van gewone mensen wordt bevestigd.'— Stewart Goetz, 'A Substance Dualist Response', in *In Search of the Soul: Perspectives on the Mind- Body Problem—Four Views of the Mind-Body Problem*, ed. door Joel B. Green, 2nd ed. (Eugene, OR: Wipf and Stock, 2010), p. 139. 'Gezond verstand' kan echter zeer misleidend zijn.

Geschenk van eeuwig(durend) leven

Het eeuwige leven is Gods geschenk aan degenen die in Christus Jezus als hun persoonlijke Heiland geloven (Johannes 3:16; Johannes 5:24, 25; 10:27, 28; Johannes 17:3; Romeinen 2:7; Romeinen 6:22, 23; Galaten 6:8). Onsterfelijkheid is voorwaardelijk en hangt af van onze positieve reactie op Gods goedheid en van onze aanvaarding van het evangelie. Deze onsterfelijkheid wordt gelovigen bij de Wederkomst van Christus gegeven (1 Korintiërs 15:51–55, 1 Tessalonicenzen 4:13–18).

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Wat betekent het, relationeel en ontologisch, om naar Gods beeld geschapen te zijn?
- 2 Alleen Christus kan door zijn genade, Geeste en Woord Gods beeld in mensen herstellen. Hoe kunt u als iemand leven die naar het beeld van God gemaakt is?
- 3 Als wij sterfelijk zonder een onsterfelijke ziel zijn geschapen, leg dan uit hoe wij in alle eeuwigheid steeds eeuwig(durend) leven kunnen hebben.
- 4 God heeft in elk menselijk hart een verlangen naar de eeuwigheid gelegd (Prediker 3:11). Hoe kunt u dit diepgaand verlangen helpen opwekken in een agnostische of atheïstische collega of buurman/buurvrouw door uw daden en tijdens uw gesprekken met hen?

Les 4 Hoop in het Oude Testament

15-21 oktober

Kernteksten: Job 19:25–27, Psalm 73:24, Daniël 12:2

Deel I: Commentaar

Laten we de voornaamste teksten in het Oude Testament bekijken die betrekking hebben op de hoop op de opstanding:

Job 19:25–27

Er kan worden beweerd dat er geen krachtiger en opmerkelijker tekst over de persoonlijke zekerheid van de opstanding is dan die van de patriarch Job. Dit boek is een ongelofelijk mooie en een welsprekend uitgedrukte geloofsbelijdenis. De verzen hierin bevatten een van de prachtigste uitdrukkingen van hoop op een lichamelijke opstanding.

Hier vinden wij een verklaring die je op veel christelijke graven gegraveerd kunt vinden: Jobs krachtige verklaring dat hij God na de dood in zijn vlees zal zien, is de oudste in de Bijbel en zet de toon voor deze ongelofelijke hoop op wat God aan het einde van de geschiedenis van de aarde zal doen. Job verklaart: 'Ik weet . . . mijn Verlosser (NBG: 'Losser') leeft' (Job 19:25, HSV). Hij kent zijn God, die leeft, en hij noemt Hem de 'Verlosser' (Hebreeuws: *goel*, bloedverwant verlosser/losser, verdediger, rechtvaardiger (iemand die rechtvaardigt, beschermer), zoals Boaz voor Ruth was (Ruth 4:14). Job vervolgt met zekerheid/vertrouwen dat zijn Verlosser 'leeft, en Hij zal ten slotte hier op aarde ingrijpen (SV: 'leeft, en Hij zal ten laatste over het stof opstaan.' / NBG: 'op het stof optreden.').' (Job 19:25) om hem weer tot nieuw leven te brengen.

Helaas kennen en citeren mensen gewoonlijk alleen vers 25, maar wat verder gaat is evenzeer cruciaal: 'And after my skin has been destroyed, yet in my flesh I will see God; I myself will see him with my own eyes—I, and not another. How my heart yearns within me!' (Job 19:26, 27, NIV). Merk de persoonlijke toon van Jobs plechtige verklaring op: *my, I, myself, my own*. Hij gelooft sterk in zijn hart dat hij God in zijn vlees met zijn eigen ogen zal zien, ook al zal hij sterven en zal zijn vlees worden vernietigd. Deze persoonlijke zekerheid van een toekomstige opstandingsdag kan niet op een betere en nadrukkelijker manier worden uitgedrukt.

Psalm 16:9, 10

'Daarom verheugt zich mijn hart en juicht mijn ziel (NBV21),' 'ook zal mijn lichaam veilig wonen (HSV).' 'U levert mij niet over aan het dodenrijk (NBV21) [*sheol*, graf, de dood]', 'U laat niet toe dat Uw Heilige ontbinding ziet. (HSV).' Hier zou de Hebreeuwse term *sheol* moeten worden vertaald met 'graf', zoals in veel andere passages wordt gedaan. Deze term wordt 66 keer in de Hebreeuwse Bijbel gevonden en, in de meeste gevallen, is de betekenis hiervan synoniem met het graf. Zowel de goddelozen als de

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwige leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

rechtvaardigen dalen af naar *sheol* (Genesis 37:35; Genesis 42:38; Genesis 44:29, 31; Numeri 16:30, 33; 1 Koningen 2:6, 9; Job 21:13; Psalm 49:18; Psalm 89:49; Prediker 9:10; Jesaja 14:9, 11, 15; Jesaja 38:10; Ezechiël 31:15–17). Bovendien verlost de Heer de getrouwen uit *sheol* (Hosea 13:14); niemand kan zich in *sheol* voor God verbergen (Psalm 139:8, Amos 9:2), en er is geen werk of andere activiteit in *sheol* (Prediker 9:10).

Nergens in de Bijbel wordt *sheol* beschreven als de schimmige onderwereld waar de doden leven of waar menselijk zielen of geesten hun bestaan voortzetten. Het woord *sheol* is een aanduiding voor het graf, de plaats van de doden (zie bijvoorbeeld de consistentie (consequentheid) van The Holy Bible, International Version vertaling (NIV), waar, in de meeste gevallen, het woord *sheol* met *grave* wordt vertaald [57 keer], maar ook met *death* [vijf keer], *realm of death* [eenmaal], *deepest depths* [eenmaal], *gates of death* [eenmaal], en *depth* [eenmaal]). David verheugt zich dat hij na de dood in vrede zal rusten en niet door de Heer zal worden vergeten, maar tot een nieuw leven zal worden gebracht en geen blijvende vernietiging zal ervaren (*shakhat* betekent vernietiging, verderf, verval, put).

Deze tekst overstijgt de ervaring van David en heeft een diepgaander Messiaanse betekenis. De getrouwe (Hebreeuws *khasid*, toegewijde, de Getrouwe, de Heilige), i.e.: de Messias Jezus Christus, zal niet rotten in zijn graf, zijn lichaam zal niet vervallen, omdat Hij tot leven zal worden gebracht, na (tezamen genomen) drie dagen te hebben gerust in het graf (*sheol*). Het Nieuwe Testament haalt deze tekst als een profetische aankondiging van Christus' opstanding aan (Handelingen 2:25–28, Handelingen 13:35).

Psalm 49:10–16

De psalmist stelt een contrast voor tussen het algemene lot van mensen en het loon van de rechtvaardigen. Enerzijds zullen mensen sterven en naar hun graf (*sheol*) gaan, omdat zij niet 'voor altijd verder [zullen] leven, en het verderf [*shakhat*] niet zien.'

(vgl. Psalm 49:10, HSV; vergelijk met Psalm 16:10, Psalm 17:15). Daarentegen zullen zij die de Heer liefhebben en gehoorzamen, een andere bestemming hebben. De dichter verklaart: 'God zal mijn leven verlossen [*padah*, vrijkopen, verlossen] uit de macht van het dodenrijk [*sheol*, graf] (NBG)', 'mij zal Hij wegnemen' (NBV21) [*laqakh*, ontvangen, opnemen].' (Psalm 49:16). De vertalers van de Holy Bible, New Living Translation leggen de Hebreeuwse tekst op een krachtige manier uit: 'He [God] will snatch me from the power of the grave.'

Psalm 71:20

'U, Die mij veel benauwdheden en ellende hebt doen zien, U zult mij weer levend maken en mij weer optrekken uit de diepe wateren van de aarde.' (HSV). Deze psalm is een gebed om Gods hulp op oudere leeftijd. De Heer is vanaf de geboorte bij de psalmist geweest en heeft grote dingen voor hem gedaan; hij vraagt dus om Gods bescherming tegen zijn vijanden. God herstelt niet alleen fysieke kracht en gezondheid, maar heeft de

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

***Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop*, door Alberto R. Timm**

macht om te doen herleven. De psalmist gelooft, en hoopt, dat God hem zal optrekken (Hebreeuws: *`alah*, stijgen, omhooggaan) uit 'de diepten [Hebreeuws: *tehom*, wat letterlijk 'afgrond, diepte' betekent] van de aarde', wat misschien een figuurlijke beschrijving van het graf is. Deze poëtische beeldspraak zinspeelt dus op een fysieke opstanding. De weergave van de New Living Translation is bezield met deze hoop: 'You will restore me to life again en lift me up from the depths of the earth.'

Psalm 73:24

Asaf, in zijn existentiële zoektocht om de raadsels van het leven te begrijpen aangaande de voorspoed van de goddelozen en het lijden van de rechtvaardigen, concludeert dat het God is die hem vasthoudt en hem leidt. God stelt zijn toekomst veilig en zal hem doen herleven tot het eeuwige leven: 'U hebt mijn rechterhand gegrepen. U zult mij leiden door Uw raad, daarna zult U mij *in* heerlijkheid opnemen.' (Psalm 73:23, 24, HSV). God geeft het huidige leven betekenis, maar daarnaast stelt Hij zelfs na de dood onze toekomst veilig. Het werkwoord voor 'opgenomen' worden is *laqakh*, en wordt niet alleen gebruikt in het verhaal van Henoch toen God hem opnam (*laqakh*; Genesis 5:24), maar ook in de vertelling van Elia who was ook taken up to de hemel (*laqakh*; 2 Koningen 2:3, 9. Er wordt een ander werkwoord gebruikt, namelijk *`alah*, go up, zoals in 2 Koningen 2:1, 11).

Jesaja 26:19

De profeet Jesaja presenteert, in de zogeheten 'kleine Apocalyps', de hoop op opstanding en kondigt deze vrijmoedig aan: 'Uw doden zullen leven – *ook* mijn dood lichaam – zij zullen opstaan. Ontwaak en juich, u die woont in het stof, want Uw dauw zal zijn *als* dauw op jong, fris groen (NBG: 'is een dauw van licht') en de aarde zal de gestorvenen baren. (Letterlijk: laten vallen.)' (Jesaja 26:19, HSV). Een glorieuze hoop en stralende toekomst wordt dus geschilderd voor degenen die bij de Heer blijven. Dit vers is een zeer expliciet vers over fysieke opstanding uit de dood. De profeet Daniël wortelt, zoals we vervolgens zullen zien, zijn verklaring aangaande de opstanding in Jesaja's verkondiging.

Daniël 12:2, 12

Daniël wijst op een opstandingsdag: 'Velen van hen die slapen in de aarde, in het stof, zullen ontwaken, sommigen om eeuwig te leven, anderen om voor eeuwig te worden veracht en verafschuwed.' (Daniël 12:2). Gods openbaring in het Oude Testament vindt haar hoogtepunt met deze verklaring. De dood wordt met de slaap vergeleken en degenen die dood zijn, zullen tot leven worden gebracht: degenen die de Heer hebben gediend, zullen het eeuwige leven ontvangen, maar de goddelozen zullen tot de eeuwige dood worden veroordeeld.

God verzekert Daniël er ook van dat hij helemaal aan het einde tot nieuw leven gewekt zal worden: 'As for you, go your way till the end. You will rest, en then at the end of the

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

days you will rise to receive uw allotted inheritance.' (Daniël 12:13, NIV). De dood is vergelijkbaar met een rust van getrouwe arbeid. Maar daarna zal de zoete erfenis komen: het eeuwige leven met de Heer.

Jona 2:2

De zinspelings op de opstanding in het verhaal van Jona houdt verband met zijn verblijf van drie dagen in de buik van een grote vis. Jona definieert deze ervaring als het zijn in *sheol*, dat wil zeggen in een graf (dodenrijk) (Jona 2:3; andere vertalingen Jona 2:2). Na drie dagen en drie nachten werd hij tot een nieuw leven gebracht toen hij uit deze *sheol* werd gespuugd. In zijn gebed verklaart hij: 'I went down to the land whose bars closed upon me forever; yet you brought up my life from the pit, O LORD my God.' (Jona 2:6, The Holy Bible, English Standard Version). Jezus vergeleek zijn verblijf in het graf en opstanding met Jona's ervaring (Matteüs 12:40).

Hosea 6:2

De profeet Hosea spreekt over Israëls geestelijk reveil en terugkeer naar de Heer in termen van uit de dood tot nieuw leven opgewekt worden. De beeldspraak van opstanding wordt gebruikt om dit nieuwe leven van Gods volk uit te leggen.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Hoe kunt u hoop brengen aan degenen die verdriet hebben vanwege de dood van een zeer geliefd persoon in hun familie?
- 2 Hoe kan de Bijbelse zienswijze van opstanding uw houding ten opzichte van dood en wanhoop veranderen?
- 3 Hoe kan de hoop op de Wederkomst de kwaliteit van uw relaties vergroten, ofwel in het huwelijk, uw buurt en/of uw werkplek?

Les 5 Opstandingen vóór het kruis

22-28 oktober

Kerntekst: Johannes 11:11

Deel I: Commentaar

We zullen samen naar het verhaal van Lazarus kijken en meer gedetailleerd over zijn opstanding praten.

Voordat Jezus en zijn discipelen naar Betanië gaan, beschrijft Jezus aan hen de dood als de slaap (Johannes 11:11). De discipelen vragen zich af waarom zij naar Judea gaan, omdat de Joden daar probeerden Jezus te stenigen. Jezus antwoordt dat zij moeten gaan, omdat Lazarus 'is ingeslapen' (Johannes 11:11). Als de discipelen de betekenis van Jezus' woorden niet begrijpen, zegt Jezus ronduit: 'Lazarus is gestorven' (Johannes 11:14).

De dood wordt zowel in het Oude als Nieuwe Testament slaap genoemd (Daniël 12:2; Handelingen 7:60; 1 Tessalonicenzen 4:13, 14). Daniël 12:2 verklaart: 'Velen van hen die slapen in de aarde, in het stof, zullen ontwaken, sommigen om eeuwig te leven, anderen om voor eeuwig te worden veracht en verafschuwd.'

Dit vers spreekt over de twee opstandingen: de eerste vóór het millennium, als allen die hun leven aan Jezus hebben gegeven, weer tot leven zullen worden gebracht en naar de hemel genomen, en de tweede na het millennium, van degenen die Jezus als hun Heiland hebben afgewezen (Openbaring 20:4-6). (Zevende-dags Adventisten zien hier een speciale opstanding: 'Een speciale opstanding gaat aan Christus' Wederkomst vooraf. 'Allen die zijn gestorven in het geloof in de boodschap van de derde engel zullen op dat moment opstaan. Bovendien zullen degenen die met spot Christus' kruisiging hebben aanschouwd, en degenen die zeer heftig het volk van God hebben bestreden, uit hun graven tevoorschijn worden gebracht om de vervulling van de goddelijkes belofte en de triomf van de waarheid te zien [zie *Het Grote Conflict* hoofdstuk 39, *De tijd der benauwdheid*; Openbaring 1:7].—*The SDA Bible Commentary*, vol. 4, p. 878.). Daarnaast wordt van Stefanus, die in het boek Handelingen wordt gestenigd, beschreven dat hij ontsliep (Handelingen 7:60). Het is dan ook zeker een troost te weten dat, als wij sterven, het is alsof wij slapen, omdat er een ontwaken zal zijn.

Jezus vertelt zijn discipelen aangaande hun reis om Lazarus te zien: '. . . maar Ik ga naar hem toe om hem uit de slaap op te wekken.' (Johannes 11:11, HSV). Omdat Jezus uitlegt dat door 'slaap' Hij 'de dood' bedoelt, spreekt Hij duidelijk over een opstanding. En toch lijkt het er niet op dat iemand werkelijk ernstig nam wat Jezus bedoelde, totdat het wonder gebeurde. In feite is Thomas bezorgd over het feit dat zij allemaal zullen worden gedood als zij gaan, niet over het wonder waarvan Jezus juist heeft bekendgemaakt dat Hij dit gaat verrichten. Het woord voor 'hem opwekken' is *exupnizo* en komt in het hele Nieuwe Testament alleen op deze ene plaats voor. Het betekent letterlijk 'uit de slaap'. Opnieuw is het verband tussen slaap en dood zichtbaar. Jezus verwijst naar het tot leven brengen van Lazarus als de daad van hem uit de slaap terugbrengen.

Interessant genoeg zeggen beide zusters, als Jezus aankomt, hetzelfde in verschillende

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

situaties: '... als U hier geweest was, zou mijn broer niet gestorven zijn' (Johannes 11:21, 32, HSV). In Christus' aanwezigheid is er geen ruimte voor de dood. Omdat Hij de Bron van het leven is. Marta en Maria hadden Jezus de zieken zien genezen. Zij wisten dat Hij leven bracht. In andere passages wordt ons verteld dat het 'God [is], die alles in leven houdt (HSV: 'Die alle dingen levend maakt')' (1 Timoteüs 6:13; zie ook Johannes 1:3, 4; Deuteronomium 32:39; Nehemia 9:6).

In de aanwezigheid van God is er geen dood. De dood kwam niet van God. Zij kwam op het toneel met de zonde en het kwaad, toen Satan besloot te rebelleren tegen het liefdevolle en prachtige bestuur of God, en helaas volgden mensen dit voorbeeld. De zonde verwoest en brengt de dood. '... gelijk door één mens [Adam] de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood, zo is ook de dood tot alle mensen doorgegaan, omdat allen gezondigd hebben' (Romeinen 5:12, NBG).

Jezus heeft eerst een conversatie met Marta nadat Hij in Betanië aankomt. Als Hij haar vertelt: 'Uw broer zal *weer* opstaan.' (Johannes 11:23, HSV), reageert zij met 'Ik weet dat hij zal opstaan bij de opstanding op de laatste dag.' (Johannes 11:24, HSV). Ze had een begrip van leven na de dood, maar haar verklaring maakt ook duidelijk dat ze wist dat Lazarus pas op 'de laatste dag' zou opstaan.

Marta moest hebben gehoord over zowel de opstanding van de zoon van de weduwe als die van de dochter van Jaïrus, maar dacht misschien niet dat dit wonder ooit iets zou zijn wat Jezus voor haar zou willen of kunnen doen. We kunnen allemaal soms skeptisch worden over de mogelijkheden dat Gods wonderen in ons eigen leven gebeuren en denken dat wonderen alleen voor anderen zijn.

Maar Jezus had een plan om aan iedereen te openbaren dat het leven door Hem komt, omdat Hij 'de Opstanding en het Leven' is (Johannes 11:25, (H)SV). Jezus voegt toe: '... ieder die leeft en in Mij gelooft zal nooit sterven (NBG: 'in eeuwigheid niet sterven').' (Johannes 11:26). Hij benadrukt dat degenen die in Hem geloven, uiteindelijk de tweede dood niet zullen ervaren. Jezus kan degenen die Hij kiest, nu tot leven brengen, en opnieuw in de toekomst, 'op de laatste dag'.

Als Jezus ziet hoe Maria en de Joden weklagen, 'werd Hij heftig in de geest bewogen en raakte innerlijk in beroering (Letterlijk: bracht Zichzelf in beroering).' (Johannes 11:33, HSV). Het woord voor heftig bewogen is *embrimaomai* in het Grieks. Naast heftig bewogen zijn, betekent het ook 'waarschuwen' of 'berispen' en wordt het vijf keer in het Nieuwe Testament gebruikt (Matteüs 9:30; Marcus 1:43; Marcus 14:5; Johannes 11:33, 38). De drie keer dat het vóór Johannes 11 voorkomt, wordt het vertaald met 'schelden/uitvaren of berispen' of als een strikte waarschuwing die van Jezus komt. Als Jezus hier dus met *embrimaomai* (diep gevoel) reageert, is het mogelijk dat deze reactie ook boosheid en ongenoegen betekent vanwege de zonde en haar gevolgen. Jezus moet zich terdege bewust zijn geweest van het feit dat het lijden en de dood die deze wereld ervaart het gevolg van de zonde is. Behalve dat Hij verdrietig was om zijn beste vrienden die juist een verlies hadden ervaren, was Jezus verdrietig om de hele mensheid vanwege wat de zonde met ons doet en hoe zij onze wereld beïnvloedt.

Als Jezus Lazarus roept om tevoorschijn te komen, wandelt Lazarus uit het graf. Verbazingwekkend genoeg is spreken alles wat Jezus hoeft te doen. Opnieuw spreekt Jezus slechts, net zoals in het scheppingsverhaal, en leven is het gevolg. Net zoals Jezus

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

de zon en de maan, dieren en mensen heeft geschapen, scheidt Jezus hier opnieuw leven. Jezus brengt tot leven en herschept daarom. De zonde en het kwaad vernietigen daarentegen, het tegenovergestelde van schepping. Zij vernietigen het prachtige en het goede van Gods schepping.

En toch is het evangelie het grote nieuws dat Jezus voor ons aan het kruis is gestorven, zodat wij eeuwig leven kunnen hebben. Hij 'is opgewekt uit de doden *en* is de Eersteling geworden van hen die ontslapen zijn.' (1 Korintiërs 15:20, HSV). Vanwege zijn opstanding is het overige—de opstanding van de rechtvaardigen tot eeuwig leven—mogelijk.

Toen Hem werd verteld dat Lazarus ziek was, zei Jezus tegen de discipelen: 'Deze ziekte loopt niet uit op de dood.' (HSV:) '. . . maar *is er* met het oog op de heerlijkheid van God, opdat de Zoon van God erdoor verheerlijkt wordt.' (Johannes 11:4). Hoewel Lazarus toch stierf, was dit een tijdelijke dood (tenminste op dat moment). Jezus werd door Lazarus' dood verheerlijkt, omdat iedereen getuige was van de macht van Jezus om leven te geven. Jezus versloeg de dood aan het kruis. Bijgevolg kon Hij anderen tot leven brengen, zelfs vóór zijn eigen offer, vanwege het kruis. De Bijbel past het offer van het 'Lam' toe op het allereerste begin van het leven, aangezien dit het Lam verkondigt, 'Dat geslacht is, van de grondlegging van de wereld af' (Openbaring 13:8, HSV). Het bloed van het Lam maakte de opstandingen mogelijk.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Hoeveel heeft u tot nu toe geleerd over de toestand van de doden? Schrijf dit voluit. Kies iemand uit uw familie of een vriend aan wie u alles kunt uitleggen wat u tot nu toe heeft geleerd.
- 2 Waarom is het belangrijk om de waarheid te weten over de dood als een slaap? Als iemand het moeilijk vindt zich voor te stellen dat hun dode familielid op dit moment niet in de hemel is, hoe zou u hen dan kunnen troosten door hen te laten weten dat de doden rusten en helemaal niets weten?
- 3 God is bezig met herscheppen. De opstanding is een herscheppende daad van God. Terwijl de zonde ons ontscheidt, heeft Jezus een plan om ons te herscheppen door de opstanding. Een paar anderen werden voorafgaand aan zijn eigen opstanding tot leven gebracht, omdat zijn dood aan het kruis prospectief (op de toekomst gericht/vooruitziend) werd toegepast. Wat betekent het feit dat God herschept voor u?

Les 6 Hij stierf voor ons

29 oktober-4 november

Kerntekst: Jesaja 52:13–53:12

Deel I: Commentaar

De lijdende Knecht

In het boek Jesaja zijn er vijf liederen aangaande de Knecht van de Heer, die door geleerden worden erkend: (1) Jesaja 42:1–9; (2) Jesaja 49:1–7; (3) Jesaja 50:4–9; (4) Jesaja 52:13–53:12; en (5) Jesaja 61:1–3. Deze gedichten vertonen het werk van Jezus Christus. Hij begon zijn openbare dienstwerk met de passage uit Jesaja 61:1, 2, die over zijn opdracht spreekt (zie Lucas 4:16–21). De beste en meest uitvoerige uitwijding over de betekenis van Christus' dood in de Bijbel is echter Jesaja 53. Het kernlied van de lijdende Knecht, dat in hoofdstuk 52 begint en tot en met hoofdstuk 53 doorgaat, is symmetrisch gestructureerd (vijf strofen, elk met drie verzen, die als volgt kunnen worden gelabeld):

- 1 Jesaja 52:13–15—Het Raadsel: Het begint met een raadsel, omdat deze Knecht aan de ene kant wijs en verhoogd en verheven is. Maar daarentegen is Hij misvormd, door anderen verafschuwde en geschonden.
- 2 Jesaja 53:1–3—De Verwerping: deze verzen wijzen op de totale vernedering van de Knecht. Hij leed, werd veracht, verworpen en werd een 'man die het lijden kende/Man van smarten'.
- 3 Jesaja 53:4–6—De Verzoening: dit deel is de kern van de zaak, waarin de reden voor al het lijden van Christus en zijn dood wordt gegeven. Want 'he took up our pain,' 'bore our suffering,' 'was pierced for our transgressions' en 'crushed for our iniquities' en 'de Lord has laid on him the ongerechtigheid of us all.' (NIV).
- 4 Jesaja 53:7–9—Zijn Onderwerping: deze teksten beschrijven Christus' lijden, rechtszaak, dood, en begrafenis.
- 5 Jesaja 53:10–12—Zijn Verheffing/Verheerlijking: Het lied eindigt met de opstanding van Degene die het schuldoffer was, en zijn voorspoed en overwinning. Hij heeft velen rechtvaardig gemaakt, omdat 'Hij de zonden van velen gedragen heeft' (HSV) en zijn buit met hen verdeeld heeft. Zijn dood was vrijwillig, plaatsvervangend en verzoenend; nadien worden de resultaten van zijn zegevierende dood voor gelovigen gebruikt in zijn intersessionele dienstwerk voor hen.

Jesaja 53 is de Bijbeltekst die de Ethiopisch eunuch (kamerheer) las.

De evangelist Filippus legde hem dat deze het goed nieuws over Jezus Christus bevat. Het gevolg was de bekering en doop van de eunuch/kamerling (Handelingen 8:26–39).

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

Kruis—het centrale punt van theologie

Paradoxaal genoeg is Christus' dood is de garantie van het leven en brengt zijn dood ons eeuwig leven (Johannes 3:16, 17; Romeinen 3:22–26; 1 Johannes 5:11, 12). Niet één theorie kan de enorme betekenis van Christus' dood aan het kruis volledig verklaren. Ook al kunnen we een heel mozaïek van redenen voor zijn dood verzamelen, zo'n beeld zou slechts een fractie van de enorme betekenis van het kruis vangen. Het kruis onthult Gods onbegrijpelijke/ondoorgegrondelijke liefde voor zondaars, zijn rechtvaardigheid, zijn oprechtheid, de pracht van zijn heilige karakter, de onveranderlijkheid van zijn wet, het weerzinwekkende karakter van de zonde, de veiligheid/zekerheid van zijn bestuur, zijn overwinning over de zonde, wie is wie in de grote strijd, en Christus' definitieve overwinning over Satan en de machten van het kwaad.

Om deze redenen speelt de dood van Christus de beslissende en dominante positie in onze Adventistische theologie. Niets kan de centraliteit en het uiterste belang van Christus' dood vervangen (Romeinen 1:16, 17; Romeinen 3:22–26; 1 Korintiërs 1:30; 1 Korintiërs 2:2; Efeziërs 4:21; Filippenzen 1:21; Kolossenzen 1:27, 28). Wat aan het kruis gebeurde, is een ongekennde, niet te dupliceren unieke en niet te herhalen goddelijke verlossingsdaad (Hebreeënen 9:28; Hebreeënen 10:12, 14), waaruit alle reddende voordelen voortvloeien, inclusief het bemiddelende dienstwerk van Christus voor ons vandaag. Niets kan het kruis verbeteren of aanvullen, en niemand kan iets aan Christus' buitengewone offer voor mensen toevoegen; redding is compleet in Hem (Romeinen 3:21–26; 1 Korintiërs 1:18, 23, 24; 1 Korintiërs 2:2; Galaten 2:16, 21; Efeziërs 2:4–10). Christus' verzoenende dood op Golgota is als fountain waaruit alle andere zegeningen opkomen; oftewel met ander woorden: His verzoening is vergelijkbaar met een eikel die de gehele eikenboom bevat.

De verzoening door Jezus was werkelijk volmaakt. Ellen G. White legt uit: 'Toen de Vader het offer van zijn Zoon aanschouwde, boog Hij ervoor als erkenning voor de volmaaktheid ervan. 'Het is genoeg', zei Hij. *'De verzoening is volledig.'*—*The Review and Herald*, 24 september 1901; cursief toegevoegd. 'Onze grote Hogepriester heeft het enige offer gebracht, dat in onze redding van waarde is. Toen Hij zichzelf aan het kruis offerde, werd er een volmaakte verzoening gedaan voor de zonden van de mensen.'—*The Signs of the Times*, 28 juni 1899.

Jezus werd zonde en een vloek voor ons (Jesaja 53:3–6, 2 Korintiërs 5:21, Galaten 3:13), opdat wij konden leven. Wat bijna tweeduizend jaar geleden aan het kruis tot stand werd gebracht, moet nu in ons leven worden toegepast, geactualiseerd en geïncorporeerd (opgenomen), opdat wij naar Gods beeld worden hersteld en overvloedig leven hebben (Johannes 10:10). Christus is onze Middelaar en Voorspraak (1 Timoteüs 2:5), omdat Hij onze Heiland is. Zijn bemiddeling is een voortzetting van zijn verlossende activiteit ten behoeve van ons en de integratie van zijn werk voor ons aan het kruis. We hebben zijn dood en leven nodig om geestelijk in leven te zijn (Romeinen 3:24, 25; Romeinen 5:10). Raoul Dederen benadrukt de centrale rol van Christus' dood: 'Terwijl zijn offer voor de zonde voor eens en altijd aan het kruis is gebracht (Hebreeënen 7:27, Hebreeënen 9:28, Hebreeënen 10:11–14), maakt de opgevaren Christus de voordelen van zijn verzoenend offer voor allen beschikbaar.'—'Christ: His

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

Person and Work,' *Handbook of Seventh-day Adventist Theology*, (Hagerstown, MD: Review and Herald, 2000), p. 187.

Kosmische stabiliteit

Het hele universum is voor alle eeuwigheid beschermd vanwege het kruis. Menselijke taal is niet in staat om de prachtige en gigantische voordelen ervan te beschrijven (Kolossenzen 1:19, 20; Kolossenzen 2:15; Efeziërs 1:10; 6:12; Filippenzen 2:9, 10). Rebelle en zonde zullen in de hemel nooit weer plaatsvinden vanwege Jezus Christus' ultieme offer op Golgota.

Ellen G. White legt op passend wijze uit dat het welzijn van het hele universum in alle eeuwigheid steeds afhangt van Christus' werk dat aan het kruis tot stand is gebracht: 'Niet alleen mensen, maar engelen zullen de Verlosser eer en glorie geven, want zelfs zij zijn alleen beveiligd door het lijden van de Zoon van God. Door de doeltreffendheid van het kruis zijn de bewoners van ongevallen wereld tegen afvalligheid beschermd. Dit heeft op doeltreffende wijze de misleidingen van Satan ontsluit en zijn aanspraken weerlegd. Niet alleen degen die door het bloed van Christus worden gewassen, maar ook de heilige engelen, worden tot Hem getrokken door zijn bekronende daad van het geven van zijn leven voor de zonden van de wereld.'—Ellen G. White, ongepubliceerd manuscript, MS 41, 1892.

'Toen Christus uitriep: 'Het is volbracht.', werden de ongevallen werelden veilig gesteld. Voor hen was de strijd gestreden en de overwinning behaald. Voortaan was er voor Satan geen plaats in de genegenheden het universum. Het argument dat hij had aangevoerd, dat zelfverloochening bij God onmogelijk was, en daarom ontecht van zijn geschapen intelligenties vereist, werd voor altijd beantwoord. Satans aanspraken werden voor altijd opzij gezet. Het hemelse universum werd in eeuwige trouw/loyaliteit beveiligd.'—Ellen G. White, *The Review and Herald*, 12 maart 1901, p. 271.

'De engelen geven Christus eer en glorie, want zelfs zij zijn niet beveiligd, behalve door te vertrouwen op het lijden van de Zoon van God. Door de doeltreffendheid van het kruis worden de engelen van de hemel tegen afvalligheid beschermd. Zonder het kruis zouden zij niet méér beveiligd zijn tegen het kwaad dan de engelen vóór de val van Satan waren.'—Ellen G. White, *The Signs of the Times*, 30 december 1889, p. 345.

De wetenschap van het kruis

Ellen G. White verklaart: 'Gods heerlijke plan van genade, het geheim van de verlossende liefde, is het onderwerp waarin 'engelen begeren een blik te slaan', en dat zij tot in alle eeuwigheid zullen bestuderen. Zowel de verlost als de niet gevallen wezens zullen in het kruis van Christus hun wetenschap en lofzang vinden.'—*De Wens der Eeuwen* (zie ook *Het Grote Conflict*, hoofdstuk 40, *Gods volk verlost*.).

Ellen G. White waarschuwt dat wij ons de wetenschap van het kruis eigen moeten maken en deze onze jongeren moeten onderwijzen: 'De openbaring van Gods liefde voor de mens heeft haar volle betekenis in het kruis. De volle betekenis ervan kan geen tong uitdrukken; kan geen pen beschrijven; kan de geest van de mens niet bevatten. . . . Christus gekruisigd voor onze zonden, Christus opgestaan uit de dood, Christus naar de

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

hemel opgestegen, is de wetenschap van verlossing die wij moeten leren en onderwijzen.'—Ellen G. White, *Gods Amazing Grace*, p. 178. 'Zorg dat de jeugd het Woord Gods tot voedsel maakt voor geest en ziel. Zorg dat het kruis van Christus de wetenschap wordt van alle opvoeding, het middelpunt van alle leer en alle studie.'—Ellen G. White, *De weg tot gezondheid*.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Wat is de betekenis van de volgende verklaring door Ellen G. White: 'Het geheimenis van het kruis verklaart alle andere geheimenissen.'
(*Het Grote Conflict*)?
- 2 Als wij in alle eeuwigheid de wetenschap van verlossing zullen bestuderen en altijd iets nieuws zullen ontdekken om te bewonderen en door verrast te worden, wat vertelt dit feit ons dan over de betekenis van de dood van Christus op Golgota?
- 3 Paulus verklaart dat het kruis voor sommige mensen dwaasheid is en voor anderen aanstootgevend/een struikelblok. Maar voor de gelovigen is het 'Gods kracht en wijsheid' (1 Korintiërs 1:24). Waarom denkt u dat Paulus gerechtvaardigd is om dit te beweren?

Les 7 Christus' overwinning over de dood

5-11 november

Kernteksten: 1 Korintiërs 15:4–28, 32, 42, 49–56; Kolossenzen 1:17, 18; Openbaring 1:17, 18

Deel I: Commentaar

Christus leeft

'Jezus Christus is opgestaan! Hij leeft!' Deze uitspraak was beslist het meest verbazingwekkende en opwindende nieuws dat op de opstandingsdag werd verkondigd (Marcus 16:6, Lucas 24:34). Vandaag is dit nog steeds het meest opmerkelijke nieuws van het evangelie. Jezus is niet langer in het graf; Hij is tot leven gebracht. De dood kon Jezus niet vasthouden, omdat Hij rechtvaardig was en nooit had gezondigd (Johannes 14:30, 2 Korintiërs 5:21, Hebrëeën 4:15). Christus voorspelde zijn dood en opstanding verschillende malen aan zijn discipelen, maar zij begrepen dit niet, want zijn boodschap klopte voor hen toen niet (Matteüs 16:21; Marcus 8:31, 32; Lucas 18:31–34). Tijdens het laatste avondmaal met zijn discipelen kondigde Jezus aan dat Hij opnieuw zou leven, ook al zou Hij worden verraden en sterven: 'Doch Ik zeg u, Ik zal van nu aan voorzeker niet meer van deze vrucht van de wijnstok drinken, tot op die dag, dat Ik haar met u nieuw zal drinken in het Koninkrijk mijns Vaders.' (Matteüs 26:29, NBG; vergelijk met Marcus 14:25).

Als wij aan de maaltijd van de Heer deelnemen, geven wij ook met onze deelname te kennen dat wij in Christus' opstanding geloven. Zoals Paulus verklaart: 'Dus altijd wanneer u dit brood eet en uit de beker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt.' (1 Korintiërs 11:26). Als mensen worden gedoopt, bevestigen zij ook hun geloof in Christus' opstanding en hun verlangen om een nieuw leven van geloof te leiden: '. . . wij allen die in Christus Jezus gedoopt zijn. . . Wij zijn . . . begraven . . . opdat, evenals Christus uit de doden is opgewekt . . . ook wij in een nieuw leven zouden wandelen.' (Romeinen 6:3, 4, HSV). Zo wordt de christelijke doop in praktijk gebracht als de herinnering aan Christus' dood, begrafenis en opstanding.

Na meer dan 60 jaar ontmoette de apostel Johannes de verheerlijkte Jezus. Jezus verscheen aan Johannes en zei: '. . . Ik ben dood geweest en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid.' (Openbaring 1:18, HSV). Het christendom gaat over het leven dat wij van Jezus ontvangen, omdat Hij voor ons is gestorven. Hij kan dit leven aan ons geven, omdat Hij tot leven is gebracht. Omdat Hij leeft, kan Hij alles op ons toepassen wat Hij aan het kruis tot stand heeft gebracht, door middel van zijn bemiddelende dienstwerk ten behoeve van ons.

Het evangelie volgens de opstanding (1 Korintiërs 15)

De beste uitleg/verklaring/toelichting van de betekenis van de opstanding van Jezus Christus wordt uiteengezet in 1 Korintiërs 15, waarin de apostel Paulus uitlegt waarom de opstanding van Jezus zo belangrijk is. Ten eerste: Paulus voorziet in de historische reden

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

en voert aan dat er veel getuigen van Christus' opstanding zijn. Als hun getuigenis wordt verworpen, dan zouden allen die getuigden dat zij een ontmoeting met Christus hadden gehad, valse getuigen zijn. Christus is verschenen aan Petrus, aan de apostelen, aan Jakobus, aan vijfhonderd en aan Paulus zelf (1 Korintiërs 15:5–8).

Dan houdt Paulus zich bezig met theologische redenering ter verdediging van de opstanding en toont verschillende cruciale punten:

- 1 Als er geen opstanding van de doden was, dan zou zelfs Jezus Christus niet tot leven zijn gebracht (1 Korintiërs 15:13, 16).
- 2 Als Christus niet is opgewekt, dan is onze prediking zinloos/zonder inhoud (1 Korintiërs 15:14).
- 3 Als Christus niet is opgewekt, dan is ons geloof zinloos/zonder inhoud (1 Korintiërs 15:14). Het Grieks bijvoeglijk naamwoord *kenos* betekent ook 'nuttelos' of 'leeg'. Ons geloof verliest zijn inhoud en kracht als Jezus nog steeds dood is.
- 4 Als Christus niet is opgewekt, dan zullen de doden niet worden opgewekt (1 Korintiërs 15:15). Er zou geen hoop zijn na de dood.
- 5 Als Christus niet is opgewekt, zijn wij valse getuigen over God, omdat wij getuigen over God die Christus heeft opgewekt (1 Korintiërs 15:15). Als Jezus dus niet uit de doden is opgewekt, dan is het beeld van God en zijn karakter verdraaid en geven wij een verkeerde voorstelling van Hem. De Vader heeft echter Christus waarachtig uit de doden opgewekt.
- 6 Als Christus niet is opgewekt, is ons geloof nutteloos/zinloos (NBG: 'zonder vrucht'/SV:'tevergeefs') (1 Korintiërs 15:17). De betekenis van het Grieks bijvoeglijk naamwoord *mataios* is 'waardeloos'. Ons geloof in God zou voor ons leven geen betekenis hebben.
- 7 Als Christus niet is opgewekt, is er geen vergeving van onze overtredingen en blijven wij in onze zonden (1 Korintiërs 15:17). Als zondaars verdienen wij alleen de doodstraf.
- 8 Als Christus niet is opgewekt, dan is er geen opstanding van de doden in Christus (1 Korintiërs 15:18) en dus: geen eeuwig leven.
- 9 Als Christus niet is opgewekt, en als wij alleen in dit leven op Christus konden hopen, dan moet men van alle mensen met ons het meest medelijden hebben (1 Korintiërs 15:19). Paulus gebruikt het Grieks bijvoeglijk naamwoord *eleeinos*, wat 'ellendig' betekent. Als wij dus alleen een aardig geestelijk onderricht over Jezus krijgen, dat alleen op dit aardse leven betrekking heeft, zijn wij zeer ellendig (beklagenswaardig), volgens Paulus, omdat Jezus is gekruisigd en gestorven, en de dood dus, onvermijdelijk, het uiteindelijke lot van iedereen is.
- 10 Als de doden niet zullen worden opgewekt, dan zouden wij moeten 'eten en drinken, want morgen sterven we.' (1 Korintiërs 15:32). Ons motto in het leven zou dan *carpe diem* zijn, om tenminste een klein beetje geluk en vreugde te ervaren.

Vervolgens doet Paulus een praktische waarneming uit de landbouwwereld om de opstanding te illustreren: '. . . wat u zaait, wordt niet levend, als het niet gestorven is.' (1 Korintiërs 15:36, HSV). Het zaad moet eerst in de grond worden begraven, om later het nieuwe leven op een grotere schaal voort te brengen (i.e.: uit de pit zal de hele boom voortkomen). Hoewel ons sterfelijke lichaam sterven, zal de onvergankelijke uit de doden opstaan (1 Korintiërs 15:42) vanwege Gods scheppende macht. Dan zullen wij 'het beeld van de Hemelse dragen.' (1 Korintiërs 15:49, HSV).

Bij de Wederkomst van Christus (1 Korintiërs 15:23) zullen degenen die slapen in het stof tot leven worden gebracht en 'in een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk' (1 Korintiërs 15:52) 'moet het vergankelijke lichaam worden bekleed met het onvergankelijke (andere vertalingen: '. . . aandoen'), het sterfelijke lichaam met het onsterfelijke.' (vgl. 1 Korintiërs 15:53).

'De dood is verzwoegen in de overwinning.' (1 Korintiërs 15:54, NBG; vergelijk met Jesaja 25:8). Dan schrijft Paulus over de glorieuze en zegevierende overwinningskreet (het woord 'overwinning' wordt drie keer in dit gedeelte van het laatste hoofdstuk gebruikt): 'Dood, waar is je overwinning? Dood, waar is je angel?' (1 Korintiërs 15:55). Loof de Heer, omdat deze overwinning over de dood aan de getrouwen in Christus Jezus wordt gegeven. Hoe dankbaar zouden wij moeten zijn (1 Korintiërs 15:57).

Hoop verkondigd

De apostel Paulus herinnert de eerste christenen op krachtige wijze aan degenen die in het geloof zijn gestorven en hopen op de verschijning van Christus bij de Wederkomst. Paulus moedigt degenen die blijven aan om niet wanhopig of vertwijfeld te worden, omdat zij, en wij, hoop hebben: 'Maar ik wil niet, broeders, dat u onwetend bent ten aanzien van hen die ontslapen zijn, opdat u niet bedroefd bent zoals ook de anderen, die geen hoop hebben. Want als wij geloven dat Jezus gestorven en opgestaan is, zal ook God op dezelfde wijze hen die in Jezus ontslapen zijn, *terugbrengen* met Hem. Want dit zeggen wij u met een woord van de Heere, dat wij die levend zullen overblijven tot de komst van de Heere, de ontslapenen beslist niet zullen voorgaan. Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem van een aartsengel en met een bazuin van God neerdalen uit de hemel. En de doden *die* in Christus *zijn*, zullen eerst opstaan. Daarna zullen wij, de levenden die overgebleven zijn, samen met hen opgenomen worden in de wolken, naar een ontmoeting met de Heere in de lucht. En zo zullen wij altijd bij de Heere zijn. Zo dan, troost elkaar met deze woorden.' (1 Tessalonicenzen 4:13–18, HSV). Merk op dat Jezus, bij de Wederkomst, niet op deze aarde zal wandelen, maar in de lucht zal blijven als de rechtvaardige doden tot leven worden gebracht en de levende heiligen veranderd. Samen zullen zij worden opgenomen om de Heer in de lucht te ontmoeten, zodat zij voor altijd bij Hem zullen zijn.

Degenen die in de Heer sterven, hoeven zich over niets zorgen te maken, omdat zij opnieuw zullen leven. Johannes verkondigt: '. . . zalig de doden, die in de Here sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, dat zij rusten van hun moeiten (SV: 'arbeid'), want hun werken (NBV21: 'daden') volgen hen na.' (Openbaring 14:13, NBG).

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Waaron is de opstanding van Jezus zo belangrijk? Wat als Hij louter voor ons was gestorven en ons alleen had getoond hoe wij een leven van gehoorzaamheid, onzelfzuchtig dienstbetoon en liefde moeten leiden?
- 2 Hoe wordt met de verordening van de doop Christus' opstanding gevierd?
- 3 Wat is vanuit een theologische perspectief belangrijker: Jezus Christus' gebed in Getsemane, zijn dood aan het kruis op Golgota of zijn opstanding? Wat was, en is, het middelpunt van alle activiteiten van Christus, en waarom?

Les 8 De nieuwtestamentische hoop

12-18 november

Kerntekst: 1 Korintiërs 15:20

Deel I: Commentaar

Laten we nader kijken naar 1 Korintiërs 15, aangezien twee van de passages die in deze les worden bestudeerd, uit dit hoofdstuk zijn. Hoofdstuk 15 is bepak met informatie over de opstanding van Jezus, onze opstanding en hoe wij allemaal zullen worden veranderd en hoe aan ons allemaal onsterfelijke lichamen zullen worden gegeven bij de Wederkomst (1 Korintiërs 15:35–44). Maar toch: we zullen alleen in staat zijn om onsterfelijkheid te hebben vanwege de ondersteunende macht van God. 'De afwezigheid van de dood betekent niet dat het menselijk leven onafhankelijk zal zijn van God, die alleen ongeleende, inherente (eigen) onsterfelijkheid bezit (1 Timoteüs 6:16). Verheerlijkte mensen zullen doorgaan met afhankelijk zijn van de Schepper voor hun levensondersteuning.'—Roy E. Gane, 'At-one-ment Forever in God's New Heaven and New Earth', *Salvation: Contours of Adventist Soteriology*, onder reactie van Martin F. Hanna, Darius W. Jankiewicz en John w. Reeve (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2018), p. 254.

De rivier van het leven en de levensboom (HSV: 'Boom des levens'), vermeld in Openbaring 22, openbaren dat mensen altijd afhankelijk zullen zijn van *de Bron* van het leven, God. Hij zal ook hun licht zijn (Openbaring 22:5), hoewel dat niet betekent dat de zon en maan daar niet zullen zijn. Het feit dat mensen vruchten van de boom zullen eten en water uit de rivier zullen drinken, toont aan dat mensen met lichamelijke/stoffelijke vormen tot leven zullen worden gebracht en niet slechts lichaamloze/onstoffelijke geesten zullen zijn. Mensen zullen tot leven worden gebracht 'om voor altijd in lichamelijke vorm te leven, niet met het huidige natuurlijke/ongeestelijke (Griekse *psuchikos*) lichaam (*soma*) dat vervalt en sterft, maar met het lichaam (*soma*) dat onsterfelijk is, omdat het geestelijk is (*pneumatikos*; 1 Korintiërs 15:44; cf. de context in vv. 42–43, 45–54). Het lichaam wordt veranderd (v. 52), maar de persoon wordt geen lichaamloze/onstoffelijke geest.'—Gane, 'At-one-ment Forever in God; s New Heaven and New Earth', in *Salvation: Contours of Adventist Soteriology*, p. 254.

1 Korintiërs 15

In 1 Korintiërs 15 richt Paulus zich op het valse geloof dat er geen toekomstige opstanding van het lichaam is. Deze dwaling is ontleend aan het Hellenistische gnostische geloof in een onsterfelijke ziel dat sommige, of veel, Korintische gelovigen moeten hebben omarmd. Paulus maakt het argument dat een ontkenning van de lichamelijke opstanding voor de gelovigen een ontkenning van Jezus' lichamelijke opstanding is. Als mensen niet lichamen tot leven zullen worden gebracht, dan is Jezus

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

duidelijk ook niet tot leven gebracht (1 Korintiërs 15:12–19). En als dat het geval is, dan zou men met ons meer medelijden moeten hebben dan met anderen, omdat wij een leugen geloven en dan zou, bijgevolg, niemand van ons voor onze zonden worden vergeven. Degenen onder ons die leven en degenen onder ons die zijn gestorven, hebben daarom geen hoop op eeuwig leven.

In plaats hiervan wordt van Jezus gezegd dat hij de 'eerstelingen' is van degenen die in slaap zijn gevallen (zijn gestorven). 'Want zoals allen in Adam sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden. Ieder echter in zijn eigen orde: Christus als Eersteling, daarna wie van Christus zijn, bij zijn komst.' (1 Korintiërs 15:22, 23, HSV). De metafoor komt van de eerste oogst. Net zoals eerst de eerstelingen/opbrengst kwamen die aankondigden dat de hele oogst spoedig zal volgen, was Christus de eerste: en dan zal de oogst komen. De oogst zal allen zijn die 'Hem toebehoren'.

Het Griekse woord voor 'eerstelingen' is *aparche* en betekent, in de eerste plaats: 'eerstelingen,' dan: een 'proportioneel geschenk' van inkomsten/opbrengsten (een dankoffer) of ten derde: het zou 'een offergave' kunnen betekenen. De Israëlieten zou de 'eerstelingen' tonen, de eerste schoof van de oogst in de tempel, en een priester zou deze ten overstaan van de Heer omhoogheffen/voor het aangezicht van de Heer bewegen. Al deze daden vonden op 16 Nisan plaats en waren een herinnering aan een onderpand van een volledige oogst.

Fascinerend genoeg werd Jezus op 16 Nisan tot leven gebracht. Daarom diende Hij als het onderpand, de eerste schoof, de Eersteling van de volledige oogst van alle gelovigen die op een dag óók tot leven zullen worden gewekt. Maar het is belangrijk op te merken dat de oogst alleen voorkomt 'wanneer Hij [terug] komt'. Er is dus geen oogst die fysiek al in de hemel is, behalve voor degenen van wie ons wordt verteld dat ze tot leven zijn gebracht of rechtstreeks naar de hemel genomen, zoals Henoch, Elia en Mozes, en degenen die tijdens Christus' opstanding uit de doden zijn opgewekt (Matteüs 27:52). Jezus' 'nieuwe leven' (vgl. Romeinen 6:4) wijst op het nieuwe leven en de opstanding van alle gelovigen.

Hoewel Paulus zei 'zullen . . . allen levend gemaakt worden', suggereert hij in geen geval dat aan iedereen eeuwig leven zal worden gegeven. Paulus geloofde niet in universele redding (Romeinen 2:5–12, Efeziërs 5:6, 2 Tessalonicenzen 1:6–10) en maakt duidelijk dat degenen die bij de Wederkomst tot leven zullen worden gebracht, degenen zijn die 'in Christus' zijn. Paulus gebruikt in zijn brieven de uitdrukking 'in Christus' om te duiden op een nauwe relatie en eenheid tussen de gelovigen en Jezus. Paulus benadrukt dat Christus' opstanding meer tot stand heeft gebracht dan zijn eigen terugkeer naar het leven. Christus' opstanding heeft voorzien in eeuwig leven voor allen geloof in Hem hebben uitgeoefend.

'Daarna *komt* het einde' (1 Korintiërs 15:24, HSV). Het einde wordt gekenmerkt door een vernietiging van 'alle heerschappij en alle macht en kracht', wat naar de hemelse vorsten (andere vertalingen: 'overheden') en machthebbers (andere vertalingen: 'machten') van Satan verwijst. Paulus gebruikt de termen *macht* en *kracht* om menselijke macht en

demonische machten aan te duiden (Romeinen 13:1–3, Efeziërs 1:21, Efeziërs 6:12). Bij de Wederkomst wordt goddelijk oordeel over Satan uitgevoerd, allen inbegrepen die bij hem horen en ervoor kiezen om de weg van het kwaad en de vernietiging te volgen. Paulus voegt toe: 'De laatste vijand die vernietigd wordt is de dood' (1 Korintiërs 15:26). Deze uitroeping zal pas na het millennium plaatsvinden (Openbaring 20:1–10), op het moment waarop de goddelozen terug tot leven zullen worden gebracht en getoond dat God rechtvaardig is in het vernietigen van het kwaad. Dan zullen zij omkomen in het laatste vuur. Dit vuur is eeuwig, omdat de gevolgen ervan voor altijd blijven. Er is geen terugkeer uit deze dood.

Nadat Paulus uitlegt dat in feite het lichaam bij de opstanding tot leven zal worden gebracht en de metafoor gebruikt van een zaad dat wordt gezaaid, dat tot een levende plant zal uitgroeien, ook al wordt het in de grond begraven, verklaart hij verder dat het tot leven gebrachte lichaam een nieuw lichaam zal zijn (1 Korintiërs 15:35–41). Het zaad vertegenwoordigt niet, of ziet eruit als, de plant waartoe het uitgroeit, en toch wordt zaad in een plant veranderd. Op dezelfde manier zal ons een nieuw lichaam worden gegeven.

Op dit punt brengt Paulus vier verschillen naar voren, die met de opstanding van de rechtvaardige doden kan worden verwacht. Ten eerste: het lichaam op aarde is vergankelijk—onderhevig aan ziekte en dood—maar het zal onvergankelijk worden gemaakt. Ten tweede: van oneer zullen wij naar een verheerlijkt lichaam gaan—oneer, omdat wij zondig zijn, maar het tot leven gebrachte lichaam zal geen beperkingen van de zonde dragen; het zal volmaakt zijn. Ten derde: onze lichamen zijn zwak, omdat de zonde alles beïnvloedt, ons vermogen inbegrepen om de zonde te weerstaan; maar in plaats hiervan zullen onze lichamen in kracht worden opgewekt. Als laatste: een natuurlijk lichaam zal in een geestelijk lichaam worden veranderd.

In de verzen die volgen legt Paulus het verschil uit tussen een natuurlijk lichaam en een geestelijk lichaam. Ten eerste: we moeten niet aannemen dat Paulus bedoelt dat alleen het natuurlijke lichaam echt lichaam is, en niet óók het geestelijke lichaam, eenvoudig omdat het geestelijke lichaam vrij zal zijn van de vloek van de zonde. Wij erven het natuurlijke lichaam van de Adam na de zondeval (met beperkingen zoals ziekte, honger, pijn, vermoeidheid en dood), terwijl het geestelijke lichaam door Jezus komt. 'De eerste mens Adam is geworden tot een levend wezen (andere vertalingen: 'ziel'), de laatste Adam tot een levenmakende Geest.' (1 Korintiërs 15:45, HSV). Aan Adam werd leven gegeven, maar Christus geeft leven. Christus ontving niet alleen maar passief het leven, maar grants eeuwig leven aan iedereen die in Hem gelooft. Het lichaam dat aan de gelovigen zal worden gegeven, is een geestelijk, hemels lichaam, wat betekent dat het begiftigd is met Christus' geestelijke natuur in plaats van met de zondige menselijke natuur.

Na deze uitleg/verklaring/toelichting leidt Paulus de lezers door een exegese van de 'geheim' (andere vertalingen: 'geheimenis/verborgenheid'), wat de leer is dat 'wij allemaal veranderd zullen worden' (vgl. 1 Korintiërs 15:51). Bij de Wederkomst zullen degenen die met Jezus tot in de wolken zullen worden overgebracht, uit twee groepen van de aarde

bestaan: degenen die zijn gestorven en degenen die nog leven. De 'verandering' zal een lichamelijke opstanding voor de doden in Christus betekenen, en een lichamelijke verandering van de rechtvaardige levenden. Beide groepen zullen van sterfelijk tot onsterfelijk veranderen 'in een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk, wanneer de bazuin het einde inluidt.' (1 Korintiërs 15:52).

De dood zal haar angel/prikkel en haar overwinning verliezen (1 Korintiërs 15:55). Zonde veroorzaakt dood. Het is een dodelijk gif. Maar vanwege Christus' dood aan het kruis en zijn opstanding heeft Hij de overwinning over zonde en dood behaald. Wij hebben de zekere belofte van een eeuwig leven, veranderde hemelse lichamen en een einde aan zonde en dood, dit alles omdat Christus uit de doden is opgewekt.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Wat voor hoop wordt in 1 Korintiërs 15 specifiek voor u ontdekt? Wat voor verzen spreken tot u, en waarom?
- 2 Jezus was the eerstelingen van de oogst, wat ons van de realiteit verzekert dat er een further oogst zal zijn van de gelovigen die tot leven zullen worden gebracht. Bij de Wederkomst zullen gelovigen tot leven worden gebracht en naar de hemel opgenomen. Waar kijkt u naar uit bij de Wederkomst van Christus? Jezus zien? Uw geliefden zien? Leren over wat achter de schermen gebeurde? Andere dingen? Deel uw hoopvolle verwachtingen en verlangens met de groep.
- 3 Bij de Wederkomst zullen wij allemaal worden veranderd. Onze vergankelijke en sterfelijk lichamen zullen worden veranderd tot onvergankelijke en onsterfelijk. Doet de ontwikkeling van onze karakters er nu toe voor de toekomst? Leg uit. Hoe helpt het weten dat wij op een dag tot leven zullen worden gebracht, u op dit moment betere keuzes in het leven te maken?

Les 9 Elkaar tegensprekende teksten?

19-25 november

Kerntekst: Lucas 16:19–31

Deel I: Commentaar

Laten we wat diepgaander kijken naar twee van de passages die in deze les worden bestudeerd: (1) de rijke man en Lazarus (Lucas 16:19–31) en (2) de zielen van de martelaren die om straf/wraak roepen (Openbaring 6:9–11).

De rijke man en Lazarus (Lucas 16:19–31)

Jezus vertelde het verhaal van de rijke man en Lazarus om de ernst aan te tonen van onze keuzes terwijl we in leven zijn. Jezus vertelde dit verhaal niet om ons informatie te geven over het leven na de dood. Waar we hier voor kiezen om onze trouw/loyaliteit aan te geven, al dan niet aan Christus, kan na de dood niet worden veranderd (Hebreeën 9:27).

Daarnaast geeft de gelijkenis aan dat als iemand er niet om geeft om door de Schrift te worden onderwezen, dan zal zelfs het iemand terug zien komen uit de doden hen niet ovetuigen om te gaan geliefden. Met andere woorden: als iemand toegang heeft tot de Schrift en toch zijn of haar gedrag niet aanpast, dan zou het nog steeds geen verschil maken als iemand bij hen kwam met het nieuws van een verschrikkelijke hel. Jezus maakt duidelijk dat iemand ofwel een open hart voor God heeft ofwel een verhard hart, en dat alleen de houding, oftewel zachtheid van hart, tegenover God tot berouw en een veranderd leven leidt (Ezechiël 36:26, 27). We hebben geen excuus, omdat we allemaal behoefte hebben aan de Schriften die ons over God vertellen (Lucas 16:29–31).

Niets in de context van deze gelijkenis geeft in dat Jezus hier de toestand van de doden behandelt. In plaats hiervan predikt Jezus in de voorafgaande passage over zelfzucht, oneerlijk gewin en rentmeesterschap, vooral met betrekking tot het beheer van geld. Dan gaat Hij over tot het verhaal van de rijke man en Lazarus, en benadrukt dat rijkdom geen gelukkige eeuwigheid in de hemel garandeert. Met andere woorden: eeuwig leven is gebaseerd op het aanvaarden van het reddende werk van Christus ten behoeve van ons. Mozes en de profeten wezen op de Messias.

Sommigen hebben betwist dat dit verhaal geen gelijkenis zou moeten worden genoemd, omdat het begint met 'Er was eens een rijke man', in plaats van te specificeren dat het een gelijkenis is. Maar het argument houdt geen stand, omdat er andere gelijkenissen zijn die op dezelfde manier beginnen, zoals het vorige, dat met dezelfde uitdrukking 'Er was eens een rijke man' begint (Lucas 16:1).

De details van het verhaal ontkrachten ook het idee dat het een letterlijke beschrijving van een brandende hel is. Allereerst zou het onmogelijk zijn voor iemand die levend wordt verbrand, om zich verfrist te voelen doordat zijn tong wordt verkoeld door een vinger die in water werd gedompeld. Bovendien zou de nauwe afstand tussen hemel en 'hel' het voor iemand onmogelijk maken om van zijn tijd in de hemel te genieten, als hij

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

dit op enig moment kon, en een conversatie te hebben met een geliefde regelrecht naast hem die voor eeuwig brandt. De belofte uit het boek Openbaring dat er in de hemel geen pijn, verdriet en tranen meer zullen zijn, zou nooit worden verwezenlijkt (Openbaring 21:4).

We kunnen dankbaar zijn dat deze gelijkenis niet de realiteit voorstelt. We dienen een God die iemand niet voor kwelt. Roy Gane noemt drie belangrijke problemen met een altijd-brandende hel op:

'1. Zou God de goddelozen te eten geven van de levensboom om hen in de hel in leven te houden? Als dit zo was, zou dit de Bijbelse leer tegenspreken dat alleen degenen die worden gered, het recht op deze vrucht genieten (Openbaring 22:14). Denk na over Genesis 3, waar God de zondige Adam en Eva buitensloot van de levensboom, juist om te voorkomen dat zij voor altijd zouden leven (Genesis 3:22–24), en zij als gevolg hiervan stierven (Genesis 5:5 aangaande Adams dood).

'2. In Openbaring 20 beslaat de 'vuurpoel' die de goddelozen vernietigt, een uitgestrekt gebied op het oppervlak van de aarde rondom het Nieuwe Jeruzalem (Openbaring 20:8–10). Er is geen aanwijzing in Openbaring 21- 22 dat de gesmolten 'poel' als een permanent kenmerk van de nieuwe aarde overblijft.

'3. Degenen die in de 'vuurpoel' worden geworpen, ondergaan de 'tweede dood', die de laatste dood is (Openbaring 20:14, 15; Openbaring 21:8).

Daarom sterven ze; ze leven niet eeuwig verder in helse ellende.'—

Roy E. Gane, 'At-one-ment Forever in God's New Heaven and New Earth,' *Salvation: Contours of Adventist Soteriology*, pp. 255, 256.

Zielen van de martelaren (Openbaring 6:9–11)

Met het oog op de verwijzingen naar 'geslacht' en 'bloed', is het altaar waarop hier wordt bedoeld, niet het brandofferaltaar, maar het reukofferaltaar. Omdat het bloed van dieren onder het altaar werd uitgegoten, werd zo het bloed van de heiligen symbolisch als een offer aan God gebracht. De heiligen onder het altaar stierven vanwege hun getrouwe getuigenis van het evangelie. Hoewel een tragedie, was hun dood ook een triomf, omdat zij in Christus waren gestorven (Openbaring 14:13).

De 'zielen' roepen, niet om wraak, maar om wettige rechtvaardigheid. 'God wordt gevraagd om een legaal proces te voeren, dat tot een uitspraak leidt die zijn gemartelde heiligen zal rechtvaardigen.'—Joel N. Musvosvi, *Vengeance in the Apocalypse*, Andrews University Seminary Doctoral Dissertation Series 17 (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1993), p. 232. De heiligen werden onrechtvaardig vervolgd en stierven omdat zij trouw waren aan God en toegewijd om het evangelie gepassioneerd te verkondigen. De rechtvaardiging waarom zij roepen, is van hen, maar ook, en hoogst belangrijk, om te laten zien dat het karakter van God waarachtig, heilig en rechtvaardig is.

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

Er zijn verschillende redenen waarom deze heiligen niet zouden moeten worden gezien als letterlijke 'zielen' die tot God roepen, maar in plaats hiervan als een symbolische voorstelling van het bloed van de heiligen dat om rechtvaardigheid roept.

Ten eerste: het is veelbetekenend dat het brandofferaltaar zich in de buitenste hof van de tempel bevond, omdat, zoals Ranko Stefanovic aangeeft, dat betekent dat 'het toneel dat hier wordt geschilderd, niet in de hemelse tempel maar op de aarde plaatsvindt.'— *Revelation of Jesus Christ: Commentary on the Book of Revelation*, 2nd ed., (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2009), p. 244. De buitenste hof symboliseerde zo de aarde. Daarom roepen de 'zielen van de geslachten' van de aarde en kunnen daarom geen geesten zijn die 'levend' in de hemel zijn.

Ten tweede: nadat de heiligen witte klederen worden gegeven, die de gerechtigheid van Christus voorstellen, wordt de martelaren gezegd 'nog een korte tijd geduld te hebben, totdat het aantal dienaren compleet zou zijn: zij en hun broeders en zusters die net als zij gedood zouden worden. (Openbaring 6:11). Letterlijk wordt hen gezegd 'dat zij nog een korte tijd moesten rusten' (HSV/NBG). Het woord voor 'rusten' is *anapauo* en wordt vertaald met 'rusten, verfrissen, stoppen of zelfs sterven.' Het wordt ook gebruikt in Openbaring 14:13:

'Blessed are the dead who die in the Lord from now on. Yes,' says the Spirit, 'they will rest [*anapau*] from their labor, for hun deeds will follow them' (NIV). Deze groep verschijnt opnieuw als zij bij de Wederkomst terug tot leven worden gebracht: 'And I saw the souls of those who had been beheaded because of their testimony about Jesus. . . . They came to life and reigned with Christ a thousand years' (Openbaring 20:4, NIV). Het is duidelijk dat zij op dit moment tot 'leven' komen. Zij waren niet al levende zielen/geesten, oftewel die verklaring zou onnodig zijn. De beschrijving van hun nog een korte tijd 'rusten', indien gecombineerd met het idee van 'slapen', dat in de Bijbel steeds voor de dood wordt gebruikt, brengt de lezer dus tot het begrip dat de onthoofde heiligen nog een korte tijd in hun graven moesten blijven; dat wil zeggen: tot de Wederkomst van Christus.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Omdat de hoofdzaak van het verhaal over de rijke man en Lazarus het vasthouden aan het onderwijs van de Schrift is en het hierdoor laten veranderen van ons leven, wat heeft u dan nodig om God tot u over te laten spreken? Is dit over de opeenstapeling van materiële dingen en rijkdom en in luxe leven zoals de rijke man, of is dit iets compleet anders? Misschien zelfzucht op andere manieren? Hebzucht naar wat anderen hebben, in plaats van tevredenheid? Denken dat mijn meningen en mijn manier de beste zijn? Op wat gebied heeft u Gods verandende macht in uw leven nodig? Neem de tijd om dit in gebed aan God over te geven.

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

- 2 Als martelaar sterven is niet iets wat wij wensen. En toch zei Jezus: 'Wie zijn leven (SV: 'ziel') vindt, zal het verliezen; en wie zijn leven (SV: 'ziel') verliest omwille van Mij, zal het vinden.' (Matteüs 10:39, HSV). We zouden zo bezorgd kunnen zijn over het verliezen van ons leven dat we onze opdracht vergeten om anderen over Jezus te vertellen. Hoe kunnen wij die opdracht op de eerste plaats houden?

- 3 Wat kunnen we leren over het verschil tussen een roep om menselijke wraak en een roep naar God om goddelijke rechtvaardigheid uit te voeren? Hoe kunnen we meer dingen in Gods handen laten en erop vertrouwen dat Hij voor dingen in ons leven zorgt?

Les 10 Het vuur van de hel

26 november-2 december

Kernteksten: Jesaja 66:23, 24; Daniël 12:2

Deel I: Commentaar

Verschillende zienswijzen over straf in de hel

In het christendom concurreren drie zienswijzen aangaande het eeuwige vuur van de hel met elkaar:

- 1 *Traditionalistische zienswijze: Hellevuur dat voor altijd en onophoudelijk kwelt.* De hel bestaat als een echte plaats ergens in de onderwereld, waar echt vuur onsterfelijke zielen voor altijd kwelt. Volgens deze zienswijze komt het bewuste lijden van de goddelozen regelrecht na de dood en duurt dit gedurende alle eeuwigheid.
- 2 *Conditionalistische of annihilationistische zienswijze: De vuurpoel verteert de goddelozen, boze engelen en de duivel in het laatste oordeel.* Menselijke wezens zijn niet inherent onsterfelijk, en zij bezitten geen onsterfelijke ziel. Als zondaars zijn zij tot de eeuwig dood veroordeeld, tenzij zij Jezus Christus als hun persoonlijke Heiland aanvaarden. Voorwaarde voor onsterfelijkheid is het ontvangen van Gods genade en het uitoefenen van geloof in Jezus (Johannes 3:16, Johannes 5:24, Romeinen 3:21–31, Efeziërs 2:1–10). De hel is geen plaats waar goddeloze zielen of geesten onmiddellijk na de dood naartoe gaan, maar wordt opgevat als een 'vuurpoel' waarin de goddelozen aan het einde van de menselijke geschiedenis volledig zullen worden verteerd (Maleachi 3:18, 19, andere vertalingen Maleachi 4:1; Matteüs 25:41; 2 Tessalonicenzen 1:6–10; Openbaring 20:9, 10, 14, 15). Dit vuur, voorbereid voor de duivel en de gevallen engelen, zal hen annihilieren (vernietigen), samen met de goddelozen, bij het laatste of uitvoerende oordeel. De effecten van het vuur zijn definitief. Niemand kan de vlammen doven terwijl zij hun werk doen. Het vuur heeft eeuwige gevolgen en het zal zijn doel volbrengen: de vernietiging van het kwaad, de zonde, de dood, de goddelozen, opstandige engelen en Satan zelf. Het resultaat wordt beschreven als 'de tweede dood', waaruit geen verlossing of ontsnapping is; de tweede dood is de totale uitroeiing van het kwaad.
- 3 *Restaurationalistische of universalistische zienswijze: Het hellevuur zuivert en redt uiteindelijk iedereen.* Universalisten beweren dat alle mensen uiteindelijk zullen worden gered, de goddelozen, de boze engelen en Satan inbegrepen, omdat het hellevuur hen zal zuiveren. Dit begrip is gebouwd op de erkenning dat de onsterfelijke ziel van de goddelozen na de dood niet onmiddellijk naar de hemel kan gaan, maar in het vuur van Gods oordeel zal lijden. Dit vuur zal hen geleidelijk reinigen, en dan, op een of ander moment in de toekomst (het prezieze moment zal

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

afhangen van de reactie van de persoon op dit zuiveringsproces), zal iedereen uiteindelijk worden gered. Voor een evaluatie van deze drie verschillende zienswijzen: zie Jiří Moskala, 'The Current Theological Debate Regarding Eternal Punishment in Hell and the Immortality of the Soul', *Andrews University Seminary Studies*, vol. 53, no. 1 (2015): pp. 91–125.

Problematische uitdrukkingen

Er zijn enige moeilijke Bijbelse uitdrukkingen met betrekking tot de leerstelling van de hel, die moeten worden uitgelegd, omdat hun betekenis vaak uit de context wordt genomen:

1 Wormen (maden) zullen niet sterven (Jesaja 66:24).

Hoe moeten we de de Bijbelse uitdrukking: 'The worms [Hebreeuws: *tola'im*] that eat them [de goddeloze doden] will not die' (NIV) begrijpen? In de context van Jesaja 65 en 66 zijn de goddelozen degenen die de Heer niet dienen en die tegen Hem hebben gerebelleerd (Jesaja 66:3), en die uiteindelijk worden 'slain by the LORD' (Jesaja 66:16, NIV). Ten eerste: de beschrijving is fysiek. deze goddelozen worden gezien en zij hebben fysieke lichamen. De maden jagen niet op de zielen, oftewel onstoffelijke geesten, van de overledenen. Ten tweede: de Bijbeltekst vooronderstelt nergens dat deze wormen met onsterfelijkheid zijn bedeed. De wormen ontvangen niet het geschenk van het eeuwige leven. Er wordt geen goddelijk wonder op hen verricht. Ten derde: dit beeld van maden die de dode lichamen van de goddelozen eten, is een metafoor van dezelfde soort als het beeld van het vuur dat niet gedoofd zal worden.

2 '... hun vuur zal niet uitgeblust worden' (Jesaja 66:24, HSV).

'En zij zullen *de stad* uitgaan en zien de dode lichamen van de mannen die tegen Mij in opstand zijn gekomen; want hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet *uitgeblust worden*, en zij zullen voor alle vlees een afgrijzen zijn.' (HSV; zie ook Jesaja 66:15, 17). Een vuur uitblussen betekent dat het wordt gedoofd, om te voorkomen dat het opbrandt, of dat het wordt gestopt voordat het zijn taak volbrengt. Zo betekent een vuur dat 'niet uitgeblust zal worden' dat het vuur niet is gedoofd, omdat er geen macht is die het stopt om te bewerkstellingen wat vuur van nature bewerkstelligt: totale vernietiging. Het vuur kan niet worden weerstaan of geweigerd. De betekenis van de beeldspraak is dus transparant: deze dode personen hebben geen kans om weer levend te worden. Het oordeel over deze goddelozen is definitief, en het betekent dat Gods oordeel van vernietiging niet zal worden gestopt totdat er een complete voltooiing is bereikt. Er is geen ontsnapping aan deze uiteindelijke dood. Niemand kan de goddelozen van dit afschuwelijke einde redden. Er is geen omkering mogelijk. Het is het laatste oordeel en de vernietiging is compleet. Het zal niet worden onderbroken totdat de lichamen verloren gaan; de laatste bestemming van de goddelozen is dus onherroepelijk en permanent. Barry Webb concludeert aan de hand van Jesaja 66:24: 'Zoal het er staat, lijkt het

vernietiging af te beelden in plaats van eeuwige kwelling. De lichamen zijn dood.'—*The Message of Isaiah: On Eagles' Wings* (Downers Grove, IL: Inter-Varsity Press, 1996), p. 251.

De profeet Jesaja zet de definitieve, en totale, vernietiging van Edom uiteen en beschrijft deze met de vertrouwde bewoordingen van een vuur dat Edom zal verteren. Het vuur brandt nacht en dag; 'zal . . . niet geblust worden' (HSV); 'voor eeuwig zal zijn rook opstijgen' (HSV); en wordt zo 'burning sulfur (zwavel)' (NIV) (Jesaja 34:9, 10). Deze beeldspraak wordt later opgenomen en ronduit toegepast in Openbaring 14:10, 11 en Openbaring 20:10 in passages die vol symboliek zijn. De taal is metaforisch en zij wijst op Gods vonnis van onherroepelijke en totale vernietiging. Evenzo verklaart Ezechiël: '. . . zo zegt de Here HERE: zie, Ik steek een vuur in u aan, dat elke groene boom en elke dorre boom in u *zal verteren*. De laaiende vlam zal niet uitdoven, maar van het zuiden tot het noorden zullen alle aangezichten erdoor verzengd worden. En al wat leeft ((H)SV: 'alle vlees') zal zien, dat Ik, de HERE, ze ontstoken heb; zij zal niet uitdoven (SV: 'uitgeblust worden').' (Ezechiël 20:47, 48, NBG [*cursivering door de auteur*], NBV21: 21:3-4 ; zie Jeremia 7:20).

Ralph Bowles sluit zijn interpretatie van Openbaring 14:11 af: 'De traditionele lezing van de elementen in dit vers mist de omgekeerde parallelistische structuur van de eenheid Openbaring 14:9-11. Als het chiasme wordt waargenomen, wordt de betekenis van de tekst niet als een bevestiging van 'eeuwige kwelling' gezien. In plaats hiervan past deze tekst goed in de interpretatie van voorwaardelijke onsterfelijkheid. Deze zienswijze meent dat God zijn vijanden definitief en volledig zal oordelen, met absolute vernietiging en ondergang/vernietiging als gevolg.'—Ralph G. Bowles, 'Does Revelation 14:11 Teach Eternal Torment? Examining a Proof-text on Hell,' *Evangelical Quarterly* 73, no. 1 (January 2001): p. 36.

Vuur, opgevat als Gods oordeel houdt in dat het effect van een dergelijk vuur eeuwig(durend) is, en het kwaad niet terug te draaien is. Het lot van het kwaad zal voor alle eeuwigheid onder Gods controle zijn, zal nooit een tweede keer voorkomen, is voorgoed schaakmat gezet en is er niet meer. De vernietiging is totaal. God zal niet op wonderbaarlijke wijze een eeuwig vuur in stand houden of op welke manier dan ook, in een speciale eeuwige vorm, de goddelozen, de gevallen engelen, en de duivel handhaven om hen blijvend te straffen. Deze misleiding is een zeer speculatieve benadering van de Bijbelse leer over de uitvoering van goddelijk oordeel. Aangezien er volledige harmonie in de hemel was vóór de rebellie van Lucifer tegen God, zo zal er opnieuw volledige harmonie zijn als het kwaad in al zijn vormen vernietigd zal worden.

3 *Eeuwig, voor altijd*

Het woord 'voor altijd', of 'eeuwig' (Hebreeuws: *`olam*), is zeer betrekkelijk in de heilige Schriften. Het heeft drie verschillende mogelijke betekenissen; het kan dus verwijzen naar (1) eeuwigheid met een begin en een einde (Bijvoorbeeld: slaven in Exodus 21:6 [de NIV vertaalt de term *`olam* in deze context terecht met: *for life*]; het priesterschap in Exodus 40:15; Numeri 25:13); (2) eeuwigheid met een begin, maar zonder een einde

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

***Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop*, door Alberto R. Timm**

(eeuwig leven van alle verlost; zie Marcus 10:30; Johannes 3:16, 36; Johannes 5:24); en uiteindelijk: (3) eeuwigheid zonder een begin en zonder een einde (alleen toebehorend aan God zelf; zie 1 Timoteüs 6:16; vergelijk met Deuteronomium 33:27). De textuele context definieert altijd de precieze betekenis van de term *eeuwig*. Aan de gelovigen in God wordt door Christus Jezus onsterfelijkheid als een geschenk gegeven (Johannes 11:26; Kolossenzen 3:3, 4).

4 *Het woord 'afgrijzen' in Daniël 12:2*

'En velen van hen die slapen in het stof van de aarde, zullen ontwaken, sommigen tot eeuwig leven, anderen tot smaad, tot eeuwig afgrijzen.' (Daniël 12:2, HSV). Het woord *afgrijzen* (Hebreeuws: *dera'on*, afschuw, afkeer, walgelijk/weerzinwekkend) wordt in de Hebreeuwse Bijbel alleen in Daniël 12:2 en in Jesaja 66:24 gebruikt (beide HSV/NBG). De betekenis van deze term wordt bevestigd door de context ervan: de teksten spreken over veroordeling in relatie tot oordeel en opstanding. Daniël spreekt over eeuwige veroordeling en smaad voor de goddelozen, en Jesaja legt uit dat de goddelozen zullen worden vernietigd, omdat niemand het verterende vuur kan stoppen om haar doel van vernietiging te volbrengen. De opstandige, onboetvaardige mensen worden tot een eeuwig niet-bestaan verdoemd, maar aan de rechtvaardigen wordt het eeuwige leven gegeven.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Wat is het verschil tussen een veel verbreide zienswijze over de hel en het Bijbelse beeld van de vuurpoel? Is de vuurpoel iets echts of alleen een poëtische stijlfiguur? Praat hierover.
- 2 Hoe kunt u uw groep in eenvoudige taal uitleggen dat mensen regelrecht na hun dood niet naar de hel of de hemel (of het vagevuur) gaan? Hoe kan deze informatie goed nieuws zijn?
- 3 Kunnen wij aan het vuur van de hel ontsnappen? Waarom, of waarom niet? Zo ja, leg uit hoe God deze mogelijkheid in ons leven concreet maakt.

Les 11 Misleidingen in de eindtijd

3-9 december

Kerntekst: Efeziërs 6:11

Deel I: Commentaar

In deze les zullen we ons focussen op wat we kunnen doen om onszelf tegen de plannen van de duivel te versterken. Daarnaast zullen we dieper ingaan op Efeziërs 6 en de nadruk die Paulus op de wapenrusting van God legt.

De wapenrusting van God (Efeziërs 6:10–18)

Paulus gebruikt in het boek Efeziërs verschillende metaforen voor de gemeente. Ten eerste: hij noemt de gemeente de tempel van God (Efeziërs 2:19–22); de gemeente is een bouwwerk dat een woonplaats van God is in de Persoon van de heilige Geest. Ten tweede: de gemeente is het lichaam van Christus (Efeziërs 4:1–16), waarin wij samen moeten werken, waarin iedereen zijn of haar deel doet, zodat wij in Christus kunnen groeien. Ten derde: de gemeente is de bruid van Christus (Efeziërs 5:25–27) met Christus als de Bruidegom die haar voor zichzelf voorbereidt (Hij is degene die in elk van ons werkt, waarbij Hij verandert en bekeert). Paulus' laatste metafoor is van de gemeente als een leger (Efeziërs 6:10–17). Dit leger is goed op de strijd voorbereid.

Paulus begint met de gelovigen aan te moedigen: '. . . weest krachtig in de Here en in de sterkte zijner macht.' (Efeziërs 6:10, NBG). Het eerste woord voor 'krachtig' is *endunamoo*, dat de basisbetekenis heeft van 'in staat zijn' om iets te doen, of kracht hebben om iets te doen. Paulus spoort de gelovigen dus aan te geloven dat zij de kracht hebben die zij nodig hebben, om te doen wat gedaan moet worden in de geestelijk strijd die in onze wereld wordt gevoerd. Zij hebben deze kracht vanwege 'de kracht van [Christus]' macht'.

Na deze aansporing zegt Paulus de gelovigen dat zij de wapenrusting van God aan moeten trekken (Efeziërs 6:11). Paulus gebruikt de stijl van oudtestamentische toespraken voor de strijd (Deuteronomium 20:2–4, 2 Kronieken 20:13–19, 2 Kronieken 32:6–8) om gelovigen te inspireren en te motiveren om te vertrouwen in wat God kan doen. Maar Paulus specificiert dat het doel van de hele wapenrusting is 'opdat u stand kunt houden tegen de listige verleidingen van de duivel.' (Efeziërs 6:11, HSV). Het woord voor listen is *methodeia*, dat 'geslepenheid' betekent. Het wordt slechts één keer opnieuw in het Nieuwe Testament, in Efeziërs, gebruikt: 'Dan zijn wij niet meer onmondig, op en neder, heen en weder geslingerd onder invloed van allerlei wind van leer, door het valse spel der mensen, in hun sluwheid, die tot dwaling verleidt [*methodeia*]' (Efeziërs 4:14, NBG). In deze passage stelt Paulus ons opgebouwd worden als een gemeente tot eenheid in geloof en kennis van God tegenover ons zijn als kleine kinderen die worden getrokken door alles wat goed klinkt, maar in werkelijkheid van Satan komt. De apostel Paulus waarschuwt gelovigen ook om waakzaam te zijn: 'We moeten er namelijk voor oppassen dat Satan ons niet gebruikt; zijn plannen kennen we maar al te goed.' (2 Korintiërs 2:11).

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

De misleiding door de duivel is echt en gevaarlijk en in alle eeuwen aanwezig. Het boek Openbaring vertelt ons echter dat de slang razend en vol woede is, omdat 'hij weet dat hij nog maar weinig tijd heeft.' (Openbaring 12:12, HSV). Daarom spreekt het vanzelf dat hoe dichterbij we naar het einde komen, hoe woedender/razender, uitzinniger en ook drukker Satan wordt. Paulus gebruikt in zijn boeken vaak het woord 'volharden/(vast) staan' (Romeinen 14:4; 1 Korintiërs 16:13; Filippenzen 1:27; Filippenzen 4:1; 1 Tessalonicenzen 3:7, 8) en roept gelovigen op om op hun stuk te blijven en vast te staan. In deze passage gebruikt Paulus het woord 'stand houden' vier keer (Efeziërs 6:11, 13, 14). Hij herhaalt dit steeds opnieuw om te benadrukken dat zij in Christus moeten standhouden. Om voet bij stuk te houden tegen de plannen van de duivel, moeten zij de wapenrusting van God aantrekken.

Interessant genoeg zegt Paulus niet dat gelovigen tegen de duivel moeten strijden, voet bij stuk moeten houden. Waarom? Omdat God Degene is die strijdt. In feite heeft God de overwinning al aan het kruis en door middel van de opstanding behaald; daarom is de definitieve overwinning bij zijn terugkeer gegarandeerd. We moeten alleen vastberaden standhouden en God en zijn Woord niet opgeven.

Paulus gaat verder en verklaart dat we niet tegen vlees en bloed/mensen strijden, maar tegen de machten/heersers van de duisternis (Efeziërs 6:12). Het woord 'strijd' komt van het woord *pale*, dat betekent 'worsteling' of 'conflict' betekent/ Interessant genoeg komt dit woord slechts één keer in het Nieuwe Testament voor, precies hier. We kunnen misschien denken dat ons gevecht met mensen is, maar in feite is dit met satanische machten. Het kosmische conflict is tegen alle satanische machten, die met verschillende termen worden beschreven, mogelijk om te bewijzen hoe groot de dreiging is.

De wapenrusting aantrekken is een metafoor van het vasthouden aan verschillende aspecten van Gods woord en van vertrouwen in God. De metafoor is gebouwd op de beeldspraak van de wapenrusting van de Romeinse soldaat. De gordel van de waarheid (Efeziërs 6:14) rondom ons middel bevestigd, herinnert ons eraan hoe noodzakelijk het is om ons aan de waarheid vast te klampen en niet loslaten 'opdat wij mogen samenwerken voor de waarheid.' (3 Johannes 8, NBG). Het borstharnas van de gerechtigheid (Efeziërs 6:14, HSV) zou ons ertoe moeten brengen om te denken aan wat Christus voor ons heeft gedaan, aangezien wij door zijn gerechtigheid worden bedekt, omdat wij de onze niet kunnen vervaardigen. Christus is de Ene die ons door zijn aanwezigheid verandert. Voor onze schoenen hebben wij de bereidvaardigheid van het evangelie van de vrede nodig (vgl Efeziërs 6:15, NBV). Dit voorbeeld is de enige plaats in de Bijbel waar het evangelie het evangelie van de vrede wordt genoemd. Het evangelie, het goed nieuws over Jezus, brengt vrede aan degenen die Jezus in hun leven aanvaardden. Paulus zegt ons dat wij het evangelie zelf moeten aanvaarden, maar dit ook moeten meenemen waar wij ook gaan en de hoop ervan aan anderen aanbieden. Het schild van het geloof (Efeziërs 6:16) dient om de pijlen van de boze te doden.

De duivel weet waarop hij in het karakter van elk van ons moet mikken, om ons ertoe te brengen dat we stuikelen en vallen: onaardige woorden voor sommigen, alcohol of sex voor een ander. Maar het opnemen van het schild door ons betekent dat wij nee zeggen

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

tegen twijfel, zonde en verleiding/verzoeking, omdat wij erop vertrouwen dat God de

kracht heeft die wij nodig hebben. Hij heeft beloofd dat als wij zwak zijn, Hij sterk is (2 Korintiërs 12:10). De helm van de verlossing (Efeziërs 6:17) herinnert ons aan de hoop op eeuwig leven vanwege Christus' offer en opstanding. De zekerheid van redding houdt onze gedachten in vrede. Als laatste: het zwaard van de Geest (Efeziërs 6:17), dat is Gods Woord, toont onze behoefte aan de Schrift als het wapen dat wij tegen de plannen van de duivel gebruiken. Daarom is het uit het hoofd leren van Bijbelverzen cruciaal. Als wij het schild van het geloof in de ene hand houden en Gods Woord (het zwaard) in de andere, dan hebben wij geen vrije hand waarmee wij wraak, kwaadwilligheid, een kortaangebonden reactie, immoraliteit, onethisch gedrag, verzoeking, lust, haat of bedrog/oneerlijkheid kunnen oppakken. Als wij alleen het geloof en het Woord als onze wapens gebruikten, zouden wij niet zo vaak in ontmoediging en moedeloosheid vervallen.

Paulus sluit deze passage af door ons te vertellen dat wij te allen tijde moeten bidden en in de Geest moeten bidden (Efeziërs 6:18). Als wij niet gaan vallen voor de plannen van Satan, dan is het nodig dat wij bidden. Wij moeten om de heilige Geest bidden; wij moeten bidden om de kracht om stand te houden; wij moeten om kracht tegen verzoeking bidden; wij moeten om wijsheid bidden om besluiten met God te maken; wij moeten om liefde voor mensen bidden; wij moeten om groter geloof bidden; wij moeten bidden om vrijmoedigheid om over Christus te spreken. Satan wil ons bang maken of ons van God weglukken met beloften van vermaak, opwindingsensatie en vrijheid, maar God wil ons toerusten om in Christus stand te houden, omdat ware vrijheid en geluk alleen van God komen.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Voor wat in uw leven heeft u kracht nodig om ervoor of ertegen stand te houden? Is het nodig dat u zich voor iemand of iets uitspreekt, of vrijmoediger wordt om over Christus te prediken? Bid de wapenrusting van God over uzelf door elk element op te noemen en God te vragen om u hiermee te bedekken. Probeer dit een maand lang elke dag te bidden om te zien wat verschil dit in uw leven maakt.
- 2 Denk aan iemand die u kent en die persoonlijk tegen de plannen van Satan strijdt. Neem nu de tijd om de wapenrusting van God over hem of haar te bidden. Neem opnieuw elk element en bid dat God dit op deze persoon legt, zodat zijn of haar gedachten en hart tegen de aanvallen van de duivel zullen worden veranderd en beschermd.

Les 12 Het Bijbelse wereldbeeld

10-16 december

Kernteksten: Genesis 2:7, Lucas 2:52, Romeinen 8:4–14, 1 Korintiërs 2:16, Filippenzen 2:5

Deel I: Commentaar

Leven naar de Geest

De geestelijke dimensie van ons leven is van het uiterste belang en moet goed worden gekoesterd. Om te helpen in ons begrip en het op ons nemen van deze opdracht, stelt de apostel Paulus het leven naar het vlees en het leven naar de Geest scherp tegenover elkaar (Romeinen 8:4–6). Het vlees en de Geest zijn in strijd met elkaar: de vleselijke natuur van de mensheid versus de geestelijke natuur, die door de heilige Geest wordt geregenereerd (hernieuwd) (Romeinen 8:9–11). Ons geestelijke leven koesteren vraagt aandacht voor alle facetten van ons bestaan, onze houdingen en motieven inbegrepen. We moeten kiezen tussen God en zijn waarden of de zonde en het ik, waardoor we de lusten van het vlees behagen, zoals lust, hebzucht, afgunst, boosheid, trots en dominantie. Paulus verzekert ons ervan dat degenen die God hen laten veranderen, die hun gedachten op de dingen van de Geest en op de dingen boven richten (Kolossenzen 3:2), door de Geest worden geleid. Deze gelovigen zijn Gods kinderen (Romeinen 8:5, 14). Ezechiël spreekt over de keuze om ofwel met een hart van steen te leven ofwel met een hart van vlees (Ezechiël 36:26), i.e.: gevoelig te zijn voor Gods stem, bereidwillig te zijn om te veranderen, en ervoor open te staan om mensen in nood te helpen. Alleen de hemelse Chirurg kan deze transplantatie van het menselijk hart succesvol uitvoeren.

Het lichaam—fysiek aspect

Mensen zijn vlees (Genesis 6:3); ze zijn ook stof, genomen uit de aardbodem, en tot stof keren zij terug (Genesis 3:19). Dit axioma (grondbeginsel) betekent dat we broos en sterfelijk zijn. En toch moedigt Paulus gelovigen aan om met de Geest vervuld te worden, om God in hun lichaam te dienen en te verheerlijken: 'Of weet u niet, dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest, Die in u is *en* Die u van God hebt *ontvangen*, en dat u niet van uzelf bent? U bent immers duur gekocht. Verheerlijk daarom God in uw lichaam en in uw geest, die van God zijn.' (1 Korintiërs 6:19, 20, HSV). Paulus legt ook uit wat ons doel in het leven zou moeten zijn: 'Of gij dus eet of drinkt, of wat ook doet, doet het alles ter ere Gods.' (1 Korintiërs 10:31, NBG).

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

Ziel/hart—emotieele, intellectuele en volitionele (de wil betreffende) aspecten

De Hebreeuwse Bijbel onderstreept het begrip hart in veel verzen. God verklaart dat Hij menselijke harten zal veranderen door zijn onderwijs, genade en Geest: 'Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven.' (Jeremia 31:33). 'Mijn Geest zal Ik in uw binnenste geven en maken, dat gij naar mijn inzettingen wandelt en naarstig mijn verordeningen onderhoudt.' (Ezechiël 36:27, NBG). In de Bijbel stelt het hart meer voor dan alleen maar een fysiek orgaan dat bloed pompt—het symboliseert een zetel van de emoties, een plaats waar we dingen beslissen, waar we voelen en waar we denken. Het stelt ons innerlijke leven voor, het diepgaande leven van onze motieven, doelstellingen en verlangens.

Sociaal aspect

We zijn als sociale mensen geschapen; niemand is een geïsoleerd op zichzelf. We zijn met die sociale dimensie geschapen. Het sociale leven is een zeer belangrijk aspect van ons bestaan, en om een gezonde balans in het leven te hebben is het nodig dat we betekenisvolle relaties met andere mensen koesteren en elkaar dienen zoals Christus deed (Matteüs 20:28). Het werd goed zichtbaar in de kinderjaren van Jezus—hoe Hij zich ontwikkelde en uitgebreid in het leven groeide: 'En Jezus nam toe in wijsheid en grootte en genade bij God en mensen.' (Lucas 2:52, NBG). Christus' leven was in balans zoals alle aspecten van zijn persoonlijkheid—de mentale, fysieke, geestelijke en sociale dimensies—zich in perfecte harmonie ontwikkelden.

De gezindheid van Christus

De apostel Paulus maakt duidelijk dat elke gelovige een geestelijk persoon zou moeten zijn. We kunnen de gezindheid van Christus alleen hebben als we geestelijke dingen geestelijk onderscheiden en door de Geest van God worden geleid (Romeinen 8:14). 'Want wie heeft de gedachten (andere vertalingen: 'zin') van de Heere gekend, *dat* hij Hem zal onderrichten? Maar wij hebben de gedachten (andere vertalingen: 'zin') van Christus' (1 Korintiërs 2:16, HSV). Op deze manier kunnen wij glimpen in Gods gedachten krijgen, zodat wij zijn denken kunnen leren kennen.

'Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had.' (Filippenzen 2:5).

The Holy Bible, New International Version vertaalt deze uitdrukking als volgt: 'Have the same mindset as Christ Jesus' (Filippenzen 2:5, NIV). De New Living Translation en sommige andere vertalingen leggen deze term correct als houding uit: 'You must have the same attitude that Christ Jesus had' (NLT). We moeten volgens Gods manier denken. Jezus berispte Petrus voor zijn aardse denken:

'You aren't thinking the way God thinks, but the way humans think.' (Matteüs 16:23, God's Word).

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

Antropologische studies en neurowetenschappen

Recente studies in theologische antropologie vertonen voortreffelijke nieuwe zienswijzen over de sterfelijkheid van het gehele menselijk wezen. Onderzoek bevestigt de Bijbelse leer. David P. Gushee verklaart: 'Anders dan het Griekse begrip dat het lichaam in verval raakt terwijl het ik naar de hemel zweeft, lijkt een Bijbels (vooral een Joods) begrip zich geen voorstelling te maken van een dergelijk onscheidbaar bestaan tussen lichaam en ziel of geest. Als wij sterven, sterft alles van ons.'—*Only Human: Christian Reflections on the Journey Toward Wholeness* (San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2005), p. 49.

Nancey Murphy omarmt fysieke en relationele functies van ons bestaan en legt ook de nadruk op menselijke morele verantwoordelijkheid. In plaats van een ziel maakt zij gebruik van het begrip ik: 'De term *ik* wordt op vele soorten manieren in de psychologie en filosofie gebruikt. Het gaat hier niet om de vraag wat het betekent om een ik te *zijn*. In plaats hiervan gaat het om het hebben van een zelf-beeld.'—Murphy, 'Nonreductive Physicalism', in *In Search of the Soul: Four Views of the Mind-Body Problem*, ed. Joël B. Green and Stuart L. Palmer (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2005), p. 124. Murphy beweert dat mensen lichamelijk zijn en dat 'het brein het werk doet dat eens aan de geest of ziel werd toegeschreven.'—*In Search of the Soul: Four Views of the Mind-Body Problem*, p. 132. Wat een prachtige bevestiging van wat Ellen G. White heeft verklaard: 'De zenuwen der hersenen, die met het gehele stelsel verbinding hebben, zijn het enige middel, waardoor de Hemel gemeenschap kan hebben met de mens en zijn diepste leven kan beïnvloeden.'—*Getuigenissen voor de Gemeente*, vol. 2, p. 347.

Joel Green, gebruik makend van zijn achtergrond in neurowetenschappen en Bijbelstudies, verklaart dat we een beter begrip van Bijbelse antropologie nodig hebben. Hij pleit voor de Bijbelse holistische kijk op de mensheid. Hij benadrukt dat mensen een eenheid zijn en geen ontologisch afzonderlijke ziel bezitten; Daarom ontkent hij terecht dat de ziel na de fysieke dood in een 'tussentijdse toestand' leeft.—*Body, Soul, and Human Life: The Nature of Humanity in the Bible* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2008), pp. 177–180. Green eindigt zijn studie met de hoop op de opstanding en verklaart krachtig: 'Niets in het geschapen menselijk wezen is intrinsiek onsterfelijk. Opstanding en belichaamd hiernamaals zijn door toedoen van God, goddelijk geschenk.'—*Body, Soul, and Human Life*, p. 175.

F. F. Bruce verklaart toepasselijk: 'Volgens het Bijbelse gebruik behoort onsterfelijkheid inherent aan God alleen; anders behoort zij alleen tot degene aan wie God dit geeft. Opnieuw wordt, waar het menselijke wezens aangaat, onsterfelijkheid in de Bijbel van het lichaam beweerd, niet van de ziel.

'In onze westerse cultuur zijn het denken en de taal over onsterfelijkheid grotendeels bepaald door Plato's leerstelling van de onsterfelijkheid van de ziel. Maar elke poging om Plato's leerstelling met de leer van de Bijbel te combineren, kan alleen maar tot verwarring leiden. Want Plato bedoelde met onsterfelijkheid niet wat de Bijbelschrijvers

ermee bedoelden, en wat Plato met de ziel bedoelde, is niet wat de Bijbelschrijvers met de ziel bedoelden.

'Voor de christen is de hoop op onsterfelijkheid verbonden met de opstanding van Christus.'—'Foreword', in George Wisbrock, *Death and the Soul* (Oakbrook, IL: ZOE-Life boeken, 1990), p. i.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Stelt u zich voor dat uw vriend ontmoedigd, teleurgesteld en depressief is. Hoe kunt u hem of haar helpen om vertrouwen in het leven en hoop te krijgen?
- 2 Individualisme, egocentrisme en zelfzucht doden alle betekenisvolle relaties, die op vertrouwen en opoffering zijn gebouwd. Hoe kunt u een relevant sociaal leven opbouwen met de mensen om u heen?
- 3 Ellen G. White verklaart: 'Als wij meer aan Jezus zouden denken en meer over Hem en minder over onszelf zouden spreken, zouden wij Zijn aanwezigheid veel vaker bespeuren. . . . Christus, en Die gekruisigd, behoort het onderwerp te zijn van onze overdenking, van onze gesprekken, van onze gevoelens en van onze grootste vreugde.' —*De weg naar Christus*.
Hoe kunnen we Christus op een praktische manier delen als we met mensen eten of omgaan?
- 4 Hoe kunt u de gezindheid van Christus verkrijgen? Waar hangt deze van af en hoe kan deze worden ontwikkeld?
- 5 Als God via gevoelige zenuwen in onze hersenen met ons communiceert, hoe kunnen we deze dan in de beste vorm beschermen en koesteren?

Les 13 Het oordeel

17-23 december

Kerntekst: Jesaja 35:4; Daniël 7:9, 10, 13, 14, 22, 26, 27; Openbaring 20:7–15

Deel I: Commentaar

Centraal en kosmisch oordeel aan het kruis

God is een Meesterontwerper in het scheppen van een oplossing voor het probleem van de zonde. Christus' dood aan het kruis bevindt zich precies in het middelpunt van de oplossing. In de gebeurtenis van het kruis worden verschillende attesten en oordelen geopenbaard: (1) God werd gerechtvaardigd—Golgota bewijst dat God de God van liefde, waarheid, rechtvaardigheid, heiligheid, orde en vrijheid is, en de Garantiegever van vrede, vreugde en voorspoed (Psalm 51:6, Johannes 3:16, Romeinen 3:21–26); (2) Satan werd geoordeeld en veroordeeld (Johannes 16:11, Hebreëen 2:14); (3) de zonde werd geoordeeld en veroordeeld (Romeinen 8:3); (4) de mensheid werd geoordeeld en hun veroordeling werd door Christus op zich genomen (Jesaja 53:4–6, 2 Korintiërs 5:21, Galaten 3:13) en er werd een voorziening getroffen om voor eeuwig te leven voor degenen die Jezus Christus als hun persoonlijke Heiland aanvaarden (1 Johannes 5:12, 13). God wil dat elk mens leeft (Ezechiël 18:30–32; 1 Timoteüs 2:2, 3).

Pre-Advent of onderzoekend oordeel

De Bijbel getuigt dat als God het hemelse gerechtshof voorafgaand aan zijn Wederkomst in een zitting bijeen roept (Daniël 7:9, 10, 13, 14, 22, 26, 27; Openbaring 11:19; Openbaring 14:7; vergelijk met Matteüs 22:1–14), het voornaamste doel zal zijn om wettig en voor eeuwig onze plaats binnen de hemelse familie veilig te stellen. Johannes 14:2, 3 stelt ons gerust dat Jezus onze plaatsen in de hemel niet als een Meesterbouwer bouwt en een mooie woning of herenhuis voor ons ontwerpt (Hij zou dat in een kwestie van seconden kunnen doen), maar dat Hij wettig onze plaats in de hemel vóór de vertegenwoordigers van het hele universum veiligstelt. Deze wettige handelwijze neemt veel tijd, zoals blijkt uit Daniël 7:9, 10, 13, 14, 22, 26, 27. Jezus, als de ware Getuige, zal onze individuele zaak eerlijk voordragen en vóór het hele universum verklaren dat wij, als gelovigen in Hem, van Hem zijn, wij zijn dood om ons van de zonde te reinigen hebben aanvaard, zijn genade voor ons genoeg is en de kracht van zijn genade in ons werkt.

Jezus stelt onze redding wettig, openlijk en in het openbaar, en ook: transparant, vóór alle bewoners van het universum veilig, zodat niemand tijdens de eeuwigheid ooit de vraag naar voren zal brengen over iets dat in het geheim of partijdig wordt gedaan. Jezus maakt duidelijk dat de verlost en betrouwbare mensen zijn en in de hemelse familie zullen passen, omdat Gods verbazingwekkende genade een veranderende genade is, die hen verandert. God wil dat wij zonder twijfels of vraagtekens in de hemel worden aanvaard.

Daarom, gezien het karakter van dit onderzoekend oordeel, kan dit ook het bevestigende/positieve oordeel worden genoemd, dat certificeert, verzegelt en bekrachtigt

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door **Alberto R. Timm**

wat tijdens iemands mensenleven werd gedaan. Het bevestigend oordeel is een bekrachtiging van besluiten die in een mensenleven zijn gemaakt.

Verschillende termen kunnen worden gebruikt om diverse aspecten van het pre-Advent oordeel te verklaren: (1) bevestigend/positief oordeel—vooral vanuit het perspectief van de verlostten, omdat Jezus hun zaak behandelt en vóór het universum onze relatie met Hem bevestigt; (2) onthullend oordeel, omdat Jezus aan de hele hemelse familie onthult wie Gods ware volgelingen zijn en de antichrist ontmaskert, die voor God en zijn middel tot redding speelt; (3) aanwijzend/aantonend oordeel—God stelt feiten aan hemelse wezens voor en toont hen onze houdingen ten opzichte van Hem, zijn wet, volk, natuur en zonde, en legt uit hoe Hij afrekent met de zonde, het kwaad, de duivel en allen die Satan hebben gevolgd; (4) onderzoekend oordeel—omdat engelen en hemelse wezens dit oordeel nodig hebben om aanvullende inzichten in de grote strijd te hebben en waarom God sommigen redt en Hij anderen niet in de hemel aanvaardt. De boeken worden dus geopend omwille van de hemelburgers van de hemel (Daniël 7:10) en bewijzen de objectiviteit van Gods besluiten.

Het pre-Advent oordeel doet geen nieuwe uitspraak in tegenstelling tot wat wij in ons dagelijks leven ervaren. Jezus zal Gods verlossende activiteit of de veroordeling van een individueel persoon bevestigen. We hoeven niet bang te zijn voor Gods pre-Advent oordeel, omdat Hij bij dat oordeel aan de hemelse wereld de besluiten bekrachtigt, onthult, bekendmaakt en openbaart, die wij tijdens ons mensenleven voor Hem hebben gemaakt. Hij zal niets anders aan onze besluiten toevoegen en Hij zal ze ook niet wijzigen. Als de Ene die (be)trouw(baar) en waarachtig is, getuigt Hij voor zijn volk dat wij van Hem zijn (Romeinen 8:31, Openbaring 3:14).

Het laatste of vernietigende oordeel

Het laatste oordeel op aarde doet zich aan het einde van het millennium voor, als de goddelozen tot leven zullen worden gebracht. Zij verzamelen zich om God en zijn volk in het Nieuwe Jeruzalem aan te vallen (Openbaring 20:7–10, Openbaring 21:1–3). God zelf zit op de grote witte troon en Hij oordeelt alle onboetvaardige schepselen (Openbaring 20:11, 12). In het licht van het kruis zal de geschiedenis van zonde en redding worden getoond. Niet alleen elke fase van de rebellie tegen God, maar ook zijn fantastische verlossingsplan—vanaf het begin van de rebellie van Satan in de hemel via het ultieme offer van Jezus aan het kruis tot de definitieve overwinning bij de Wederkomst—zal worden getoond. Ook zullen alle goddelozen hun leven in het licht van het kruis zien.

Het kruis of Jezus zal boven de troon van God worden verhoogd, zoals Ellen G. White verklaart: 'Boven de troon verschijnt het kruis, gevolgd door een reeks beelden die de verleiding en zondeval van Adam en de verschillende stadia van het verlossingsplan voorstellen'.—*Het Grote Conflict*. De goddelozen zullen zien wat God voor hun redding aan het doen was, hoeveel kansen zij hebben verworpen, hoe zij zijn genade in hun trots en onwetendheid hebben veracht. Hun koppigheid en onverschillig zullen terdege worden ontmaskerd: en zij zullen het ware karakter van hun rebellie zien.

Satan zal alle zondaars in een laatste wanhopige aanval tegen de heilige stad brengen. Hun goddeloze karakter wordt zo nog een keer bewezen en geopenbaard. Zelfs de beste

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

informatie over God, zijn karakter en daden, zullen deze wezens niet veranderen. Zij zijn door en door goddeloos. Er is slechts één oplossing: vernietiging van het kwaad in al zijn vormen. Vuur uit de hemel zal vallen en zal de zonde, het kwaad, en rebellie onherroepelijk uitroeien (Openbaring 20:9, 10). Dit reinigende vuur zal het vernietigende oordeel vormen, de laatste, eeuwig onomkeerbare dood. Voor degenen die Jezus als hun Heiland hebben verworpen en in hun koppige houding zijn gebleven, is er geen hoop. Hun natuur was om te verwoesten. God moet daarom, uit liefde, die verwoesters vernietigen. Het karakter van dit oordeel is de laatste uitvoering. God moet reageren op het destructieve gedrag van onboetvaardige mensen, boze engelen en de duivel. Als Hij niet zou reageren, zou het kwaad triomferen, en het leven zou op het spel worden gezet en uiteindelijk vernietigd. De zonde, zondaars en de duivel met zijn engelen worden uitgewist en de aarde wordt van het kwaad gereinigd (Openbaring 20:9, 13–15; vergelijk met 2 Petrus 3:7, 10–13).

Na het afsnijden van wat ziek en zondig was zonder mogelijke genezing, handelt God als Herschepper van het leven. Hij zal de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde scheppen (Openbaring 21-22). Verlossing en leven zullen voor alle eeuwigheid worden veiliggesteld. De zonde zal nooit weer voorkomen. Alle intelligente wezens in het universum zullen God trouw uit liefde en dankbaarheid dienen, omdat zij de goedheid, liefde, rechtvaardigheid en waarheid van God kennen. Liefde, vrede, harmonie, vreugde, rechtvaardigheid, vrijheid, order en waarheid zullen voor alle eeuwigheid regeren. God als de Heer der heren en Koning der koningen zal voor eeuwig en altijd door iedereen worden bemind, bewonderd, nagevolgd, gehoorzaamd en aanbeden (Daniël 7:27; Openbaring 21-22).

De theologie van Gods oordeel is dus de ultieme openbaring en demonstratie van de liefde, waarheid en rechtvaardigheid van God (Filippenzen 2:10, 11; Openbaring 15:2–4). Gods bestuur is open; Gods wegen worden geopenbaard en er wordt bewezen dat ze eerlijk en rechtvaardig zijn. God is rechtvaardig, terwijl hij zondaars rechtvaardigt die Hem hebben aangenomen, op Hem hebben vertrouwd als hun persoonlijke Heiland en nee hebben gezegd tegen het probleem van zonde, slechtheid, Satan en gevallen engelen.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Waaron is Gods oordeel zo nodig en cruciaal in de context van de grote strijd en de belangstelling van het universum voor de kwestie van de zonde?
- 2 Hoe maken wij een onderscheid tussen de goddelijke positieve oordelen en de negatieve oordelen?
- 3 Hoe leven wij in afwachting van Gods oordeel zonder dat dit ons afschrikt?

Les 14 'Alles maak Ik nieuw'

24-30 december

Kernteksten: Jesaja 65:17–25, Openbaring 21–22

Deel I: Commentaar

Beschrijving van Jesaja 65:17–25

De profeet Jesaja is een profeet van hoop. Meer dan elke andere profeet wijst Jesaja op de komende Messias en de oprichting van het koninkrijk van God. Jesaja wordt terecht de profeet-evangelist genoemd. In Jesaja 65:17–25 spreekt hij over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Hoe beschrijft Jesaja het leven op de nieuwe aarde? Hij presenteert ons twaalf kenmerken:

1. De nieuwe aarde is Gods unieke schepping (Jesaja 65:17). God grijpt in en schept haar, omdat Hij de Schepper is.
2. Het zondige verleden zal niet langer Gods dienaren belasten (Jesaja 65:17).
3. Jeruzalem zal een plaats van vreugde en geluk zijn (Jesaja 65:18).
4. Er zal geen geweene en geweeklaag (andere vertalingen: 'geschreeuw') in Jeruzalem zijn (Jesaja 65:19).
5. Er zullen geen zuigelingsterfte of miskramen voorkomen (Jesaja 65:20, 23).
6. De levensduur van de getrouwen is gegarandeerd (Jesaja 65:20, 22), maar voordat het leven op de nieuwe aarde begint, zullen zondaars voortijdig sterven (Jesaja 65:20).
7. Scheppend werk zal prevaleren (voorrang hebben) (Jesaja 65:21-23): er zullen huizen worden gebouwd en wijngaarden geplant.
8. Vrede en voorspoed zullen verzekerd zijn (Jesaja 65:22). Er zullen geen dreigingen van oorlog of verwoesting zijn.
9. Mensen zullen in Gods aanwezigheid en onder zijn zegeningen van het leven genieten (Jesaja 65:23).
10. Gebeden zullen onmiddellijk door God worden beantwoord (Jesaja 65:24).
11. Er zullen nieuwe omstandigheden van het leven in de natuur worden geschapen (Jesaja 65:25).
12. Bewoners zullen de omkering van de verbondsvervloekingen in overvloedige zegeningen ervaren, zoals aangegeven door de theologie of deze passage ten opzichte van de Deuteronomische zegeningen en vervloekingen (Deuteronomium 27-28; vergelijk met Leviticus 26).

Het is opmerkelijk om waar te nemen dat Jesaja herhaaldelijk verklaart dat God hemel en aarde schept, en deze twee sleutelwoorden koppelt, ook al worden hemel en aarde, soms nogal losjes, vaak vermeld in de context van Gods macht om zijn volk te redden (zie Jesaja 1:2; Jesaja 13:13; Jesaja 24:4, 18, 21; Jesaja 37:16; Jesaja 40:12, 22, 26–28; Jesaja 42:5; Jesaja 44:23, 24; Jesaja 45:8, 12, 18; Jesaja 48:13; Jesaja 49:13; Jesaja 51: 6, 13, 16; Jesaja 55:9). Uit het vóórkomen hiervan wordt duidelijk dat Jesaja figuurlijke taal gebruikt, als hij erover spreekt dat God een nieuwe hemel (SV: 'nieuwe

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door **Alberto R. Timm**

hemelen') en een nieuwe aarde schept; de figuurlijke taal wijst op herstel. God verklaarde voorafgaand in Jesaja dat Hij de Schepper is en 'nieuwe' hemelen en een nieuwe aarde op te richten: 'Ik heb mijn woorden in uw mond gelegd en met de schaduw mijner hand heb Ik u bedekt, Ik, die de hemel uitspan en de aarde grondvest en tot Sion zeg: Gij zijt mijn volk.' (Jesaja 51:16, NBG). Slechts twee keer in de Hebreeuwse Bijbel wordt meegedeeld dat de Heer 'de nieuwe hemel en de nieuwe aarde' schept en dit is alleen in Jesaja (Jesaja 65:17 en Jesaja 66:22). De andere verwijzing staat in het Nieuwtestamentische boek Openbaring (Openbaring 21:1).

De cruciale vraag is of bovenstaande beschrijving van Jesaja 65:17–25 een weergave van de eschatologische nieuwe hemel en nieuwe aarde is. Het wordt duidelijk dat Jesaja 65, 66 niet het eschatologische beeld beschrijft zoals beschreven in Openbaring 21, 22, omdat de dood, de zonde, vloek, huwelijk en de geboorte van babies zijn inbegrepen. Naar wat voor situatie of gebeurtenis verwijst Jesaja 65:17–25 dan?

Jesaja 65:17–25 schildert de nieuwe omstandigheden die in Israël zullen bestaan, als het volk van God volgens Gods Woord zou leven. Gods miniatuurmodel van zijn koninkrijk zou in Israël worden geopenbaard. Vervolgens zou de kennis over de ware God groeien en zou de mogelijkheid om de Messias te aanvaarden zich uitbreiden. Jeruzalem zou een mega-hoofdstad worden. Naties zullen naar de tempel van God stromen om over de ware levende Heer te leren, zodat zij Hem kunnen dienen en aanbidden (zie bijvoorbeeld Jesaja 2:2–4, Jesaja 56:3–8, Micha 4:1–3). De 'nieuwe hemel en een nieuwe aarde' is een hyperbolische (overdrijvende) uitdrukking, wat, in de context ervan, nieuwe leefomstandigheden op aarde inhoudt en wijst op het herstel van Juda na terugkeer uit de Babylonische ballingschap. Deze uitdrukking beschrijft de ideale omstandigheden voor Gods volk in hun land uit die tijd. Jesaja 65 is ongetwijfeld een vóórafbeelding, voorproefje, oftewel type van de antitypische nieuwe hemel en nieuwe aarde. Maar wat kan hieruit worden toegepast op de beschrijving van de eschatologische nieuwe aarde? Men moet drie principes implementeren (tot uitvoering brengen) om de correcte toepassing te ontdekken.

Drie interpretatieve sleutelprincipes

Principe 1: Wat niet wordt ontkend, blijft.

Jesaja 65:17–25 verschaft beschrijvingen van de nieuwe aarde die geïnspireerde Bijbelschrijvers later ofwel (a) zullen bevestigen, steunen en herhalen, ofwel (b) niet als geldig zullen ontkennen en zo hun geldigheid en toepassing aan de eschatologische nieuwe aarde zullen toekennen. Om het eenvoudig te zeggen: Wat niet wordt ontkend, zal er op de nieuwe aarde zijn, omdat dit automatisch wordt overgebracht en de geldigheid hiervan doorgaat. De volgende goede levenskwaliteiten worden behouden: vreugde, geluk, zekerheid/veiligheid, vrede, voorspoed en scheppend werk. Er zullen nieuwe relaties in de dierenwereld zijn. Verder zal er geen gehuil, pijn, verdriet en lijden meer zijn. Het verleden zal geen last zijn. De nieuwe aarde zal vloeien van Gods overvloedige zegeningen. Geen latere geïnspireerde auteur is tegen deze cruciale kenmerken van het leven of ontkent deze. Integendeel: deze waarden worden onderschreven.

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

Principe 2: Wat wordt ontkend, wordt niet overgebracht.

Wat latere Bijbelauteurs uit de beschrijving van Jesaja 65:17–25 bestrijden of expliciet ontkennen, geldt niet voor de eschatologische nieuwe aarde. Met andere woorden: de aspecten van het leven die andere plaatsen in de heilige Schriften tegenspreken, zullen niet worden opgenomen. Wat zal daar dus niet zijn?

1 Dood

Jesaja heeft de dood op het oog (na productief, gezegend voorspoedig leven), maar Johannes doet hiet expliciet afstand van:

'Hij [God] zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was is voorbij.' (Openbaring 21:4).

2 Zonde, zondaars en vloek

Jesaja vermeldt 'vloek' en 'zondaars,' maar Johannes verkondigt duidelijk dat niets zondigs de nieuwe aarde zal binnenkomen (Openbaring 21:8, 27; Openbaring 22:3).

3 Huwelijk en geboorte van kinderen

Jesaja onderstreept dat er op 'de nieuwe aarde' geen miskramen of zuigelingensterfte zal zijn, wat erop duidt dat daar betekenisvolle huwelijken met een overvloed aan kinderen als uitdrukking van Gods zegen zullen zijn. Toen Jezus echter werd gevraagd over de opstanding en het leven nadien, antwoordde Hij dat huwelijk en geboorte van kinderen geen deel van het eeuwig leven zullen zijn (Matteüs 22:29–32; zie ook Ellen G. White, Manuscript 28, 1904; en Ellen G. White, *Selected Messages, Book 1*, pp. 172, 173). Wat God voor zijn kinderen voorbereidt, zal veel beter zijn en meer voldoening geven dan wat wij vandaag in het beste, gelukkigste, meest harmonieuze en betekenisvolle huwelijk kunnen ervaren. God zal de verlost en nog bevredigender is.

Principe 3: Nieuwe dingen zullen worden opgenomen.

Op de eschatologische nieuwe aarde zullen er nieuwe, verrassende dingen zijn die niet in Jesaja 65:17–25 of in Genesis 2 zijn vermeld. Ten minste drie prachtige werkelijkheden zullen compleet nieuw zijn:

- 1 Het Nieuwe Jeruzalem daalt neer uit de hemel (Openbaring 21:2, 3).
- 2 De troon van God met het levende water zal in de stad zijn (Openbaring 22:1, 3).
- 3 God zelf, zijn fysieke, zichtbare en constante aanwezigheid, zal bij zijn volk wonen (Openbaring 22:4, 5).

De afsluitende opmerkingen van Jesaja 66:22–24 omvatten de eschatologische tijd waarin alle dienaren van de Heer in het Nieuwe Jeruzalem zullen zijn en zullen leven onder de nieuwe omstandigheden beschreven als de nieuwe hemel en de nieuwe aarde (Jesaja 66:23). De uiteindelijke uitkomst is dat de getrouwe dienaren van de Heer in het Nieuwe Jeruzalem zijn, maar dat degenen die buiten zijn onder het goddelijke oordeel van veroordeling en totale vernietiging zijn (Jesaja 66:24). Dit kosmische beeld is het

Werkwijzer 4e kwartaal 2022

Eeuwig leven: over dood, sterven en de toekomstige hoop, door Alberto R. Timm

laatste beeld in Jesaja, waarin het nieuwe leven niet gemolesteerd is door de invloed van de onrechtvaardigen, zodat vrede en harmonie nooit meer door de zonde verstoord zullen worden. Dit resultaat komt na intense evangelische activiteiten onder de volken (Jesaja 66:19–21).

De hoop van de oudtestamentische gemeente was fantastisch. Het was een blik vooruit naar de oprichting van het eeuwige koninkrijk van God, van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Niet alleen teksten zoals Jesaja 65:17–25, maar ook Daniël 2, Daniël 7–9, Jesaja 24–27, Ezechiël 38–39, Ezechiël 40–48, Joël 3, Micha 4 en Zacharia 14 verschaffen een belangrijke glimp in deze oudtestamentische hoop. Deze gemeente verwachtte bijzondere dingen die gingen komen, wachtte deze af en hoopte hierop: de Messias en de oprichting van Gods koninkrijk.

De geliefde auteur en prediker Dean Frederic Farrar was een persoonlijke vriend, en honoraire kapelaan, van Koningin Victoria in de zeventiger jaren van de negentiende eeuw.

'Op een dag gaf de kapelaan . . . een preek over de Wederkomst van Christus. Terwijl hij over die glorieuze gebeurtenis sprak, merkte hij tranen in de ogen van de koningin op. Na de dienst benaderde hij haar en vroeg: 'Waarom weende uwe Majesteit toen ik vandaag sprak?'

'Oh', zei ze, 'omdat ik echt hoop dat Hij in mijn dag zal komen!'

'Waarom wenst uwe Majesteit dat Hij in uw dag zal komen?' vroeg de kapelaan.

'Oh, sir, dat ik mijn kroon aan zijn voeten mag leggen!' —

H.M.S. Richards, *The Signs of the Times*, 1 december 1931, p. 10.

Deel III: In het leven toepassen

- 1 Hoe heeft de hoop op de nieuwe aarde uw huidige waarden en doelstellingen veranderd?
- 2 Op wat voor manier bouwt Johannes in het boek Openbaring voort op Jesaja's uitzicht op de nieuwe aarde in Jesaja 65? Hoe verandert Johannes dit?
- 3 Is deze eschatologische hoop alleen goed voor ontmoedigde mensen en voor degenen die stervende zijn? Praat hierover en geef redenen voor uw antwoord.